

EIROPAS
REVĪZIJAS PALĀTA

Īpašais ziņojums Nr. 16

2009

ISSN 1831-0877

EIROPAS KOMISIJAS PĀRVALDĪTĀ
PIRMSPIEVIENOŠANĀS PALĪDZĪBA
TURCIJAI

LV

Īpašais ziņojums Nr. 16 // 2009

EIROPAS KOMISIJAS PĀRVALDĪTĀ PIRMSPIEVIENOŠANĀS PALĪDZĪBA TURCIJAI

(saskaņā ar EK Līguma 248. panta 4. punkta otro daļu)

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURGA

Tālrunis +352 4398-1
Fakss +352 4398-46410
E-pasts: euraud@eca.europa.eu
Internets: <http://www.eca.europa.eu>

Īpašais ziņojums Nr. 16 // 2009

Liela daļa papildu informācijas par Eiropas Savienību ir pieejama internetā.
Tai var piekļūt, izmantojot *Europa* serveri (<http://europa.eu>).

Kataloga dati ir atrodami šīs publikācijas beigās.
Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2009. gads.

ISBN 978-92-9207-573-6
doi:10.2865/65529

© Eiropas Kopienas, 2009. gads.
Pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz avotu ir obligāta.

Printed in Luxembourg

SATURS

Punkts

SAĪSINĀJUMI

I–VIII KOPSAVILKUMS

1–7 IEVADS

8–10 REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

11–63 APSVĒRUMI

11–19 STRATĒGISKĀ PLĀNOŠANA

13–19

PADOMES UN KOMISIJAS STRATĒGIJAS DOKUMENTI NEBIJA PIETIEKAMI IZSTRĀDĀTI, LAI NOVIRZĪTU ES PALĪDZĪBU SASNIEDZAMU MĒRĶU ĪSTENOŠANAI

20–35 PROJEKTU ATLASE

22–29

30–35

TURCIJAS PIRMSPIEVĪENOŠANĀS PALĪDZĪBAS PROJEKTU ATLASE NEBIJA PIETIEKAMI STINGRA LĪDZ AR PIRMSPIEVĪENOŠANĀS PALĪDZĪBAS INSTRUMENTA IEVIEŠANU PROJEKTU ATLASES PROCESS UZLABOJĀS

36–52 DECENTRALIZĒTĀ ĪSTENOŠANAS SISTĒMA (DIS)

38–47

48–52

REVIDĒTO PROJEKTU ĪSTENOŠANA DIS SISTĒMĀ NENOTIKA SAVLAICĪGI, BET VĒLĀK IR VEIKTAS KORIĢĒJOŠAS DARBĪBAS

REVIDĒTO PROJEKTU PAREDZĒTIE TIEŠIE REZULTĀTI VISBEIDZOT TIKA SASNIEGTI, UN REZULTĀTI, VISTICAMĀK, BŪS NOTURĪGI

53–63 IZPILDES UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

54–59

60–63

PAR ĪSTENOŠANAS PROBLĒMĀM NE VIENMĒR ZIŅOJA

KOPĒJIE DATI PROJEKTU REZULTĀTU NOVĒRTĒŠANAI BIJA NEPILNĪGI

64–71 SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

65–68 VAI EIROPAS KOMISIJA NODROŠINĀJA, LAI ES PALĪDZĪBU NOVIRZĪTU TIEM PROJEKTIEM, KURI RADA VISLIELĀKO PIEVIENOTO VĒRTĪBU ES PIEVIENOŠANĀS PARTNERĪBAS PRIORITĀŠU SASNIEGŠANĀ?

69–70 VAI EIROPAS KOMISIJA NODROŠINĀJA, LAI DECENTRALIZĒTAJĀ ĪSTENOŠANAS SISTĒMĀ SAVLAICĪGI UN VEIKSMĪGI TIKTU SASNIEGTI PROJEKTU TIEŠIE REZULTĀTI UN MĒRĶI?

71 VAI EIROPAS KOMISIJA NODROŠINĀJA EFEKTĪVU SISTĒMU IZPILDES UZRAUDZĪBAI UN NOVĒRTĒŠANAI?

I PIELIKUMS. — REVIDĒTO PROJEKTU SARAKSTS

KOMISIJAS ATBILDES

SAĪSINĀJUMI

CFCU: Centrālā finanšu un līgumu aģentūra

DIS: decentralizētā īstenošanas sistēma

EADP: Austrumanatolijas attīstības projekts

ES: Eiropas Savienība

EUSG: Eiropas Savienības ģenerālsekretariāts

IPA: Pirmspievienošanās palīdzības instruments

JMC: Apvienotā uzraudzības komiteja

MIPD: daudzgadu indikatīvais plānošanas dokuments

RACER: svarīgi, atzīti, uzticami, vienkārši un stabili [*Relevant, Accepted, Credible, Easy and Robust*] rezultatīvie rādītāji

SMART: konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, atbilstoši un laikā ierobežoti mērķi

TPA: pirmspievienošanās palīdzība Turcijai

KOPSAVILKUMS

I.

Kopš 2002. gada no pirmspievienšanās palīdzības Turcijai ir finansēta to projektu īstenošana, kuru mērķis ir atbalstīt Turciju tās centienos panākt atbilstību nosacījumiem, kas prasīti, lai pievienotos Eiropas Savienībai (sk. 1.–7. punktu).

II.

Revīzijā tika meklētas atbildes uz šādiem trim jautājumiem (sk. 8. punktu):

- a) Vai Eiropas Komisija nodrošināja, lai ES palīdzību novirzītu tiem projektiem, kuri rada vislielāko pievienoto vērtību ES pievienošanās partnerības prioritāšu sasniegšanā?
- b) Vai Eiropas Komisija nodrošināja, lai decentralizētajā īstenošanas sistēmā savlaicīgi un veiksmīgi tiktu sasniegti projektu tiešie rezultāti un mērķi?
- c) Vai Eiropas Komisija nodrošināja efektīvu sistēmu izpildes uzraudzībai un novērtēšanai?

III.

Palātas revidenti pārbaudīja pabeigtu projektu paraugu, jaunu projektu plānošanas sistēmu un decentralizētās īstenošanas sistēmas darbību (sk. 9.–10. punktu).

KOPSAVILKUMS

IV.

Pirmajā pirmspievienošanās palīdzības posmā (*TPA 2002–2006*) bija daudz nepilnību, kas bija raksturīgas jau iepriekšējām pirmspievienošanās programmām: pārmērīgi kavējumi, problēmas īstenošanā un nepietiekama uzraudzība un vērtēšana (sk. 36.–42. un 53.–61. punktu).

V.

Revidēto projektu paredzētie tiešie rezultāti tomēr tika sniegti, un Palāta uzskata, ka rezultāti, visticamāk, nākotnē būs noturīgi (sk. 48.–52. punktu).

VI.

Jo īpaši līdz ar jaunā pirmspievienošanās palīdzības instrumenta ieviešanu (*IPA 2007–2013*) Komisija ir ieviesusi pasākumus, lai novērstu daudzas nepilnības decentralizētajā īstenošanas sistēmā. Kaut arī tādējādi atļases process jau ir uzlabojies, šo pārmaiņu pilnu ietekmi varēs novērtēt tikai tad, kad turpmākajos gados būs īstenoti *IPA* projekti (sk. 19., 30.–34. un 43.–47. punktu).

VII.

Palāta tomēr konstatēja, ka Padomes un Komisijas stratēģijas dokumenti nebija pietiekami sagatavoti, lai ES palīdzību novirzītu sasniedzamu mērķu kopumam pirmspievienošanās procesā. Turklāt stratēģiskie un projektu mērķi nebija pietiekami konkrēti, lai būtu iespējams novērtēt projektu iznākumu. Komisijai nebija informācijas, lai nodemonstrētu pirmspievienošanās palīdzības efektivitāti (sk. 11.–19. un 53.–63. punktu).

VIII.

Uz šo apsvērumu pamata Palāta iesaka Komisijai novērst atlikušās nepilnības vispārējā plānošanas un izpildes pārvaldībā (sk. 65.–71. punktu).

1. fotoattēls. Viens no revidētajiem projektiem palīdzēja sasniegt vispārējo mērķi uzlabot Turcijas kuģošanas drošību un piesārņojuma novēršanu jūrā saskaņā ar ES prasībām.

Avots: Eiropas Komisija.

IEVADS

1. Turcija, tāpat kā Horvātija un Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika, šobrīd ir viena no trim kandidātvalstīm dalībai Eiropas Savienībā. ES ir izveidojusi pievienošanās partnerību ar katru kandidātvalsti. Turcijas pievienošanās partnerību pieņēma 2001. gadā un atjaunināja 2003., 2006. un 2008. gadā. Ar Padomes lēmumu Turcijai ir noteiktas ES pievienošanās partnerības prioritātes, kurām jāpievērš uzmanība, lai panāktu virzību pievienošanās sarunās.
2. Eiropas Savienība sniedz finansiālu atbalstu, lai palīdzētu kandidātvalstīm risināt Eiropas integrācijas jautājumus un īstenot reformas, kuras vajadzīgas, lai panāktu atbilstību ES dalības kritērijiem. Katru gadu tiek izstrādāta valsts programma, kurā iekļauj īstenojamus projektus.
3. Turcijas 2002.–2006. gada valsts programmas finansēja no Turcijas pirmspievienošanās palīdzības (TPA) shēmas (sk. **1. tabulu**). TPA 2007. gadā aizstāja ar pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (IPA¹).

¹ IPA tiesiskais pamats: Padomes 2006. gada 17. jūlija Regula (EK) Nr. 1085/2006, ar ko izveido Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (IPA) (OV L 210, 31.7.2006., 82. lpp.).

1. TABULA

ES FINANSĒTI PROJEKTI UN GADA BUDŽETI SAISTĪBĀ AR PIRMSPIEVIENOŠANĀS PALĪDZĪBU TURCIJAI

Valsts programma	Projektu skaits	Piešķirtie budžeta līdzekļi (milj. EUR)
2002	18	126
2003	26	145
2004	38	237
2005	38	278
2006	44	463

4. Pirmspievienošanās palīdzības instruments Turcijai 2007.–2013. gada posmam bija noteikts 4 873 miljonu EUR apmērā. Tajā ietilpst pieci komponenti, no tiem lielākais ir I komponents "Pārejas palīdzība un iestāžu veidošana": tam piešķirti 1 665 miljoni EUR². Šī ir ES palīdzības svarīga sastāvdaļa, kuras mērķis ir panākt atbilstību politiskajiem un ekonomiskajiem kritērijiem (kā tas definēts Padomes 1993. gada jūnija sanāksmē Kopenhāgenā)³ un ieviest *acquis*⁴; šie nosacījumi ir obligāti, lai pievienotos Eiropas Savienībai.
5. Kaut arī Komisija kopumā ir atbildīga par pirmspievienošanās palīdzības pārvaldību, Turcijas iestādes pārvalda *TPA* un *IPA* decentralizētajā īstenošanas sistēmā (*DIS*). Katra projekta galvenais saņēmējs (parasti tā ir ministrija vai cita valsts iestāde) ir atbildīgs par projekta ideju ierosināšanu, prasību konkretizēšanu un vēlāk arī par projekta darbību pārvaldību. Tika izveidotas jaunas Turcijas iestādes: Eiropas Savienības ģenerālsekretariāts (*EUSG*), kurš galvenokārt ir atbildīgs par projektu identifikāciju un uzraudzību, un Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (*CFCU*), kura ir visu ES finansēto projektu līgumslēdzējs aģents.
6. Komisija bija atbildīga par *DIS* iestāžu un projektu pārvaldības sistēmas apstiprināšanu (akreditāciju) pirms to darbības sākuma. Komisija arī apstiprina gada valsts programmu, kurā ietilpst ES finansējumam atlasītie individuālie projekti, un Komisijas darbinieki Ankarā iepriekš apstiprina konkursus un līgumslēgšanu.
7. Apvienotā uzraudzības komiteja (*JMC*) Turcijai uzrauga *DIS* darbību. Komiteju kopīgi vada Komisija un Turcijas iestādes, un tajā ietilpst visu svarīgo iestāžu vecākie pārstāvji.
- ² Pārējie komponenti ir: pārrobežu sadarbība (attiecas uz pierobežas reģioniem) starp kandidātvalstu saņēmējiem un potenciālo kandidātvalstu saņēmējiem, kā arī starp tiem un ES dalībvalstīm (*IPA II*), kā arī reģionālais, cilvēkresursu un lauku attīstības komponents (*IPA III, IV un V*).
- ³ Kopenhāgenas politiskie kritēriji prasa to iestāžu stabilitāti, kas garantē demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesību aizsardzību un cieņu pret mazākumtautībām un to aizsardzību. Ekonomiskie kritēriji prasa funkcionējošu tirgus ekonomiku un spēju izturēt konkurences spiedienu un tirgus konjunktūru Eiropas Savienībā. Izvērstāku informāciju par pievienošanās sarunām meklējiet: http://europa.eu/scadplus/glossary/accession_criteria_copenhagen_en.htm
- ⁴ *Acquis communautaire* — turpmāk *acquis* — ir visu ES tiesību aktu kopums, aptuveni 100 000 lappušu primāro un sekundāro tiesību aktu. Turcijas administratīvajām un tiesu iestādēm ir jāiemāca ieviest un piemērot jaunos ES tiesību aktus.

REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

8. Revīzijas mērķis bija novērtēt, cik labi Komisija pārvaldīja pirmspievienošanās palīdzību Turcijai šādos jautājumos:
- Vai Eiropas Komisija nodrošināja, lai ES palīdzību novirzītu tiem projektiem, kuri rada vislielāko pievienoto vērtību ES pievienošanās partnerības prioritāšu sasniegšanā?
 - Vai Eiropas Komisija nodrošināja, lai decentralizētajā īstenošanas sistēmā savlaicīgi un veiksmīgi tiktu sasniegti projektu tiešie rezultāti un mērķi?
 - Vai Eiropas Komisija nodrošināja efektīvu sistēmu izpildes uzraudzībai un novērtēšanai?
9. Palāta revidēja 11 TPA projektu paraugu no 82 projektiem 2002.–2004. gada valsts programmās, jo vēlāko gadu projekti revīzijas laikā vēl nebija pabeigti. Projektus pārbaudīja, lai novērtētu, cik lielā mērā bija sasniegti to tiešie rezultāti un mērķi. Šī pārbaude arī sniedza pierādījumus par nepilnību veidiem plānošanā, īstenošanā un uzraudzības sistēmās. Paraugā bija iekļauti veida, lieluma un atrašanās vietas ziņā atšķirīgi projekti. Vienkāršākajam paraugā iekļautajam projektam bija tikai viens līgums, bet lielākajam projektam — 312 dotācijas. Paraugā iekļautajiem projektiem piešķirtais ES finansējums svārstījās no 1,5 līdz 45 miljoniem EUR (sk. **1 pielikumu**).

10. Revīzijā pārbaudīja arī *IPA* I komponenta stratēģisko plānošanu un jaunu projektu atlases procedūras pirmajā programmu gadā (2007) un līdz 2008. gada decembrim. Šo komponentu izraudzīja pārbaudei tāpēc, ka tas ir lielākais no pieciem komponentiem (52 % no kopējā Turcijai piešķirtā budžeta finansējuma 2007. gadā) un vislabāk salīdzināms ar *TPA*.

Turcijas karte. Uz vietas veiktās revīzijas

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

APSVĒRUMI

STRATĒGISKĀ PLĀNOŠANA

- 11.** Pievienošanās partnerības prioritātes ir jāīsteno ne tikai ar ES palīdzību, bet arī no valsts līdzekļiem un ar citu donoru palīdzību, kā arī ar valsts politiku un tiesību aktiem.
- 12.** Palāta pārbaudīja 2007. gada valsts programmas stratēģijas dokumentus un plānošanas sistēmu, lai novērtētu, vai Komisija izmantoja sistemātisku pieeju ES finansiālās palīdzības novirzīšanā tur, kur tā rada vislielāko pievienoto vērtību prioritāšu sasniegšanā.

⁵ Finanšu regulas 33. pantā (un Īstenošanas kārtības 24. pantā) ir prasīti darbību pārskati, kuros ir informācija par visu iepriekš noteikto mērķu sasniegšanu, kuri ir konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, atbilstīgi un ar konkrētiem termiņiem.

⁶ Paplašināšanās ĢD jaunākais darbību pārskats atrodams 667. lpp. dokumentā SEC(2008) 514 "Provizorisks Eiropas Komisijas vispārējā budžeta projekts 2009. finanšu gadam", darba dokuments, I daļa.

PADOMES UN KOMISIJAS STRATĒGIJAS DOKUMENTI NEBIJA PIETIEKAMI IZSTRĀDĀTI, LAI NOVIRZĪTU ES PALĪDZĪBU SASNIEDZAMU MĒRĶU ĪSTENOŠANAI

- 13.** Finanšu regulā⁵ ir prasīts, lai visiem politikas pasākumiem, kurus finansē no ES budžeta, būtu noteikti *SMART* (konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, atbilstoši un laikā ierobežoti) mērķi. Šie mērķi budžeta līdzekļu sadalē pēc darbības jomām un pārvaldības procesā ir jāizklāsta gada darbību pārskatos⁶. Tomēr Komisija šādus mērķus neiekļāva darbību pārskatos par pirmspievienošanās izdevumiem Turcijā.
- 14.** Lai panāktu atbilstību *acquis* prasībām un Kopenhāgenas kritērijiem, 2006. gada pievienošanās partnerībā Turcijai bija 236 prioritātes. Nebija norādīts uzskaitīto prioritāšu relatīvais nozīmīgums; vienīgā diferenciācija bija pēc laika grafika. 2006. gada pievienošanās partnerībā bija norādīts, ka īstermiņa prioritātes ir jāasniedz vienā vai divos gados, bet vidēja termiņa prioritātes — trīs līdz četros gados.
- 15.** Pievienošanās partnerības prioritātes nebija konsekventi izteiktas konkrētās un izmērāmās vienībās, un izrādījās, ka bija nereāli tās visas sasniegt Padomes lēmumā norādītajos termiņos.

- 16.** Komisija 2007. gadā novērtēja, cik lielā mērā Turcija bija izpildījusi pievienošanās partnerības prioritātes. Atklājās, ka Turcija jau bija izpildījusi aptuveni 60 prioritātes jeb 30 % no tām prioritātēm, kuras bija jāizpilda saskaņā ar pievienošanās partnerības termiņiem. Palātas analīze to apstiprināja. No 2006. gada īstermiņa prioritātēm 67 % bija atrodamas arī 2008. gada pievienošanās partnerībā; tas nozīmē, ka šīs prioritātes nebija sasniegtas plānotajā termiņā (**2. tabula**).
- 17.** Piemēram, 2001. gada pievienošanās partnerībā bija noteikts prioritāti "cīņa pret organizēto noziedzību, narkotikām, cilvēku tirdzniecību, krāpšanu, korupciju un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu" sasniegt divos gados. Tā tas atkārtojās visās turpmākajās pievienošanās partnerībās. Ir skaidrs, ka tik plaša mēroga prioritāte nav sasniedzama divu gadu termiņā.
- 18.** Saskaņā ar katru pievienošanās partnerību Turcijai ir jāizstrādā plāns, kurā ietverti paredzētie pasākumi⁷. Šajos plānos nav konkrētizēts, kuriem pasākumiem būtu nepieciešama ES finansiālā palīdzība.

⁷ *Acquis* pieņemšanas valsts programma.

2. TABULA

2006. GADA PIEVIENOŠANĀS PARTNERĪBAS UN 2008. GADA PIEVIENOŠANĀS PARTNERĪBAS ĪSTERMIŅA PRIORITĀŠU SALĪDZINĀJUMS

2006. gada pievienošanās partnerībā bija uzskaitītas 155 īstermiņa prioritātes, bet 2008. gada pievienošanās partnerībā — 139 īstermiņa prioritātes.
No 2006. gada pievienošanās partnerības prioritātēm
80 (52 %) ar nelielām izmaiņām vai bez tām atkārtojās 2008. gada pievienošanās partnerībā.
24 (15 %) atkārtojās 2008. gada pievienošanās partnerībā, bet formulējums bija precīzāks vai stingrāks.
51 (33 %) nebija iekļauta 2008. gada pievienošanās partnerībā.
35 no 2008. gada pievienošanās partnerības īstermiņa prioritātēm bija jaunas vai arī tās iepriekš bija uzskaitītas kā vidēja termiņa prioritātes.

- 19.** Komisija 2007. gadā ieviesa daudzgadu indikatīvo plānošanas dokumentu (*MIPD*). Tas ir plašs stratēģijas dokuments, kas ieviests ar nolūku formulēt galvenās prioritātes, kuras jāsasniedz ar *IPA* līdzekļiem turpmākajos trīs gados. *MIPD* ir nozīmīgs instruments šā uzdevuma izpildē, un ar tā starpniecību ir iespējams labāk novirzīt ES finansējumu. Tomēr apkopojuma pakāpe noteica šā dokumenta detalizāciju. Dažās jomās attiecīgās pievienošanās partnerības prioritātes dokumentā bija nedaudz pārformulētas, un vienā gadījumā septiņas prioritātes bija apkopotas vienā punktā: "religiskās brīvības tiesiskās aizsardzības stiprināšana". Tādējādi *MIPD* dokumentā ES finansējuma mērķu definējums nebija konkrētāks, izmērāmāks vai sasniedzamāks nekā pievienošanās partnerībā.

PROJEKTU ATLASE

- 20.** Atlasāmos projektus kopīgi izvēlas Turcijas iestādes un Komisija, šos projektus iekļauj finansēšanas nolīgumā, kuru abas puses paraksta pēc tam, kad Komisija ir pieņēmusi atbilstīgu valsts programmu.
- 21.** Palāta novērtēja, vai projektu atlasē process nodrošināja, ka
- finansētie projekti ir tieši saistīti ar pievienošanās partnerības prioritātēm;
 - finansētajiem projektiem ir konkrēti mērķi un izpildes uzraudzība;
 - finansētie projekti ir labi plānoti un tos ir iespējams īstenot.

TURCIJAS PIRMSPIEVENOŠANĀS PALĪDZĪBAS PROJEKTU ATLASE NEBIJA PIETIEKAMI STINGRA

Turcijas pirmspievienošanās palīdzības projektu atlasē pietiekami nenoteica pievienošanās partnerības prioritātes

- 22.** Ir vajadzīgs efektīvs process, ar ko panākt, lai decentralizētajā īstenošanas sistēmā ieviestā projektu identifikācija "no apakšas uz augšu" nodrošina, ka tiek izstrādāti un apstiprināti projekti, kuri ir paredzēti pievienošanās partnerības prioritāšu sasniegšanai.

23. Revidējot 2002.–2004. gada valsts programmu projektus, Palāta konstatēja, ka attiecīgajā laikposmā šāda procesa nebija, un vienam no 11 projektiem nebija atbilstošas pievienošanās partnerības prioritātes⁸. Kaut arī šis projekts viennozīmīgi bija vērtīgs (sk. 51. punktu un 5. izcēlumu), pievienošanās partnerībā par tā vajadzīgumu nekas nebija minēts. Tajā pašā laikā bija vairāk nekā 100 citu prioritāšu, kurām nebija atlasīti projekti. Vēl četru revidēto projektu mērķi un tvērums⁹ tieši neattiecās uz pievienošanās partnerības prioritātēm.

⁸ Kā daļa no Turcijas cietumu reformas projekts ietvēra probācijas dienesta izveidi, lai sniegtu dažādus pakalpojumus tiesu iestādēm un cietuma dienestam. Šajā jaunajā sistēmā ieviesa alternatīvu cietumam, tādējādi likumpārkāpējiem dodot iespēju izciest sodu vietējā kopienā.

⁹ *Police Forensic* [Kriminālistika], *Cultural Rights* [Kultūras tiesību], *Road Transport* [Autotransporta] un *Eastern Anatolia Development Programme* [Austrumanatolijas attīstības projekts].

Turcijas pirmspievienošanās palīdzības projektu mērķi un rādītāji bija nepietiekami izpildes uzraudzībai

24. Par katru valsts programmā iekļauto projektu ir jā sagatavo pilns projekta apraksts, kas pazīstams kā *project fiche*. Šajā aprakstā jāizklāsta projekta mērķi, paredzamie rezultāti un objektīvi pārbaudāmi rādītāji, kā arī galvenie atskaites punkti to īstenošanā.
25. Palāta pārbaudīja *project fiche*, lai pārlicinātos, vai projektu mērķi un plānotie rezultāti bija SMART (konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, atbilstoši un laikā ierobežoti) un vai projektu rezultātu uzraudzības rādītāji bija RACER (svarīgi, atzīti, uzticami, vienkārši un stabili).
26. Kaut arī *project fiche* sniedza rezultātu uzraudzības sistēmas pamatu, Palāta konstatēja, ka tikai diviem no 11 projektiem (*Consumer Protection* [Patērētāju aizsardzība] un *Probation Service* [Probācijas dienests]) 2004. gada valsts programmā bija SMART mērķi un RACER rezultatīvie rādītāji. Piemēram, *Probation Service* [Probācijas dienests] *project fiche* bija izklāstīti septiņi rādītāji, kuri mēra probācijas kā ieslodzījuma alternatīvas ietekmi.

27. Tā kā nebija uzrādītas pamatprasības — sākumpunkts, pret kuru varētu mērīt uzlabojumu — bija gandrīz neiespējami novērtēt, cik lielā mērā projektu mērķi tika sasniegti. **1. izcēlumā** parādīts, ka *Eastern Anatolia Development Programme* [Austrumanatolijas attīstības projekta] komponenta mērķus varēja izmērīt. Tomēr *project fiche* dokumentā nebija iekļauti ne rādītāji, ne pamatprasības, ar kurām varētu salīdzināt sasniegumus, nebija izvirzīti arī mērķi.

1. IZCĒLUMS

EASTERN ANATOLIA DEVELOPMENT PROGRAMME (EADP) [AUSTRUMANATOLIJAS ATTĪSTĪBAS PROJEKTS]

Austrumanatolijas attīstības projektā, kura finansējums bija 45 miljoni EUR, bija četri komponenti, kuru mērķi minēti turpmāk tekstā.

Lauksaimniecība: uzlabot lauku iedzīvotāju un organizāciju lauksaimniecības jaudu, ienākumu līmeni un dzīves kvalitāti programmas teritorijā (nebija sniegti rādītāji vai dati par lauksaimniecības jaudas, ienākumu un citām pamatprasībām).

MVU: lai reģionālā attīstība ilgtermiņā balstītos uz jauninājumu izmantošanu, veicināt mazo un vidējo uzņēmumu darbību, palielinot gan centrālā, gan vietējā līmeņa resursus jaunu metožu pielietošanā (nebija sniegti rādītāji vai dati par pamatprasībām saistībā ar MVU darbību).

Tūrisms: izplatīt informāciju par reģionu kā par valsts un starptautisku tūrisma galamērķi un palīdzēt saglabāt dabas un vēsturiskos objektus (nebija sniegti rādītāji vai dati par pamatprasībām saistībā ar valsts/ārvalstu tūristu skaitu).

Sociālā attīstība: panākt līdzsvara maiņu par labu sievietēm, piekļūst izglītībai un ienākumu gūšanas darbībām (nebija sniegti rādītāji vai dati par pamatprasībām saistībā ar sievietes līdzdalību).

Nebija pievērsta pietiekama uzmanība Turcijas pirmspievienošanās palīdzības projektu īstenošanas iespējām

- 28.** Kad bija noteikti projektu mērķi, nebija konkretizētas projektam vajadzīgās iekārtas, telpas, darbības un pasākumi. No revidētajiem 11 projektiem tikai divos bija skaidri definētas konkrētas projekta prasības: *Maritime Safety* [Kuģošanas drošība] 2002. gada valsts programmā un *Tax Administration* [Nodokļu pārvalde] 2004. gada valsts programmā. Pārējo deviņu projektu specifikācijas bija vairāk vai mazāk nepietiekamas.
- 29.** Piemēram, projektā *Phytosanitary Acquis*¹⁰ [*acquis* Fitosanitārijas jomā] nebija pievērsta pietiekama uzmanība telpām, kuras bija jānodrošina Turcijas iestādēm. Tikai tad, kad projekts jau bija uzsākts, konstatēja, ka ir vajadzīgas pilnīgi jaunas ēkas un nozīmīgas izmaiņas darba praksē. Projektam paredzētajā budžetā un termiņā šāda mēroga darbu nebija iespējams veikt. Tādējādi projekts nesasniedza mērķi — plānoto laboratorijas akreditāciju, kaut arī ES finansētās iekārtas un mācības tika sniegtas, kā tas bija plānots.

¹⁰ *Phytosanitary Acquis* [*acquis* fitosanitārijas jomā] projekta mērķis bija panākt saskaņotību ar ES augu veselības tiesību aktiem un praksi.

LĪDZ AR PIRMSPIEVIENOŠANĀS PALĪDZĪBAS INSTRUMENTA IEVIEŠANU PROJEKTU ATLASĒS PROCESS UZLABOJĀS

- 30.** Revīzijā par projektu atlasē procesu 2007. gada valsts programmai Palātas revidenti konstatēja, ka pirms projekta ierindošanas to projektu starpā, kuri kandidē uz iekļaušanu programmā, Komisija bija ieviesusi sistemātiskas un dokumentētas pārbaudes par katru projekta pieteikumu.
- 31.** Piemēram, agrīnā posmā pārbaudīja, vai projekts atbilst daudzgadu indikatīvajā plānošanas dokumentā (*MIPD*) noteiktajai prioritātei un pievienošanās partnerībai. Noraidīja tos projektu pieteikumus, kuros neatrada attiecīgo saikni.

32. Komisija arī atzina, ka ir jāuzlabo rādītāji, lai varētu labāk izmērīt projektu mērķu sasniegšanu, un ieviesa šo rādītāju kvalitātes pārbaudes. Saņēmējiem tika dotas norādes par to, kā definēt skaidrus mērķus un to mērīšanas rādītājus.
33. Turklāt Komisija lika Turcijas iestādēm par katru projektu sagatavot vajadzību novērtējumu vai tehniski ekonomisko pamatojumu un ieviesa pārbaudes, lai nodrošinātu, ka tas tiek darīts. Komisija ieteica veikt ekonomisko novērtējumu (parasti izmaksu un ieguvumu analīzi) investīciju projektiem. Komisija arī prasīja veikt tirgus pētījumus par piedāvāto projektu piegādes komponentiem; to darīja, lai novērtētu patieso vajadzību pēc iekārtām un ar tām saistītu pienācīgu budžetu. Komisija deva norādījumus Turcijas iestādēm, kā šādi pētījumi jā sagatavo.
34. Palāta veica analīzi un pārliecinājās, ka 2007. gada valsts programmā jaunie pasākumi ir īstenoti, tomēr to piemērošanu ir iespējams uzlabot. Projektu pieteikumos neizvērtēja to, cik efektīvi un produktīvi projekti ļaus *sasniegt* prioritāti. Šāds novērtējums dotu iespēju lietderīgi salīdzināt alternatīvas un atlasīt projektus ar vislielāko iespējamo ietekmi.
35. Jaunajiem pasākumiem būtu jāļauj Komisijai atlasīt projektus tā, lai pēc iespējas izvairītos no problēmām, kas minētas 2002.–2004. gada valsts programmas projektu revīzijā. Uzlabojumu ietekmi tomēr varēs pilnībā novērtēt tikai tad, kad 2007. gada valsts programmas projektu īstenošana būs pabeigta (2012. gadā).

DECENTRALIZĒTĀ ĪSTENOŠANAS SISTĒMA (DIS)

36. Decentralizētā īstenošanas sistēma Turcijas iestādēm nodrošina tiesisko regulējumu un administratīvo sistēmu ES finansēto projektu pārvaldībai Komisijas pārraudzībā. Šim nolūkam ir vajadzīgas pienācīgas administratīvas struktūras ar pietiekamiem resursiem, t. i., Eiropas Savienības ģenerālsekretariāts (*EUSG*) un Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (*CFCU*) (sk. 5. punktu), kā arī pietiekama saņēmēju spēja projektus īstenot.

- 37.** Palāta novērtēja, vai decentralizētajā īstenošanas sistēmā projekti bija veiksmīgi pārvaldīti, t. i.,
- a) vai no 2002.–2004. gada valsts programmas revidētie projekti bija savlaicīgi īstenoti;
 - b) vai tikta sasniegti paredzētie projektu tiešie rezultāti un vai bija potenciāls noturīgam iznākumam.

REVIDĒTO PROJEKTU ĪSTENOŠANA *DIS* SISTĒMĀ NENOTIKA SAVLAICĪGI, BET VĒLĀK IR VEIKTAS KORIĢĒJOŠAS DARBĪBAS

- 38.** Komisija 2003. gadā novērtēja *DIS* struktūras un personāla spēju kā apmierinošu un, pamatojoties uz šo vērtējumu, pilnvaroja *DIS* īstenot pirmspievienšanās palīdzību Turcijai. Tomēr reāli *DIS* trūka kvalificētu un piemēroti apmācītu darbinieku, lai apstrādātu 2002.–2004. gada valsts programmās pieņemtā budžeta un projektu apjomu, (sk. **2. izcēlumu**). Tomēr, neskatoties uz to, Komisija pieņēma valsts programmas, kuru finanšu apjoms un projektu skaits ar katru gadu pieauga (sk. 1. tabulu).

2. IZCĒLUMS

PIEMĒRI PAR TO, KĀ *DIS* DARBINIEKU SKAITA UN PIEREDZES TRŪKUMS IZRAISĪJA KAVĒJUMUS

Road Transport [Autotransporta] projekts 2004. gada valsts programmā

Tehniskās specifikācijas tika izstrādātas 2004. gada beigās, taču darbinieku trūkuma dēļ *CFCU* savus komentārus sniedza tikai pēc septiņiem mēnešiem. Konkursa dokumentu galīgajai apstiprināšanai kopumā bija vajadzīgs vairāk nekā pusotrs gads.

Phytosanitary Acquis projekts 2002. gada valsts programmā

Projekta tehniskās palīdzības līguma sagatavošana kopumā ilga gadu, tika sagatavotas desmit līguma projektu versijas, jo saņēmējam trūka pieredzes šādu līgumu sagatavošanā. Šā iemesla dēļ tehniskā palīdzība aizkavējās par aptuveni 11 mēnešiem.

- 39.** Lai risinātu iekavēto darbu jautājumu, *CFCU* deva priekšroku konkursiem un līgumslēgšanai saistībā ar vecākiem projektiem, lai tādējādi nenokavētu līgumslēgšanas termiņus un nepazaudētu piešķirto ES finansējumu. Iznākumā kārtējā gada projekti nevirzījās, kā tas bija plānots, un radās sistemātiski kavējumi¹¹. Sekas bija tādas, ka visām 2002.–2005. gada valsts programmām īstenošanas termiņš bija jāpagarina par vienu gadu. Arī daļa no 2006. gada valsts programmas bija jāpagarina.
- 40.** Palāta konstatēja, ka decentralizētajā īstenošanas sistēmā savlaicīgi netika īstenoti septiņi no 11 revidētajiem projektiem 2002.–2004. gada valsts programmās, bet pārējos četrus projektus īstenoja tikai daļēji savlaicīgi.
- 41.** Projekta īstenošanas pirmais solis ir konkurss, kuru var sākt pēc tam, kad Komisija ir apstiprinājusi valsts programmu. No revidētajiem projektiem septiņi revīzijas laikā nebija gatavi konkursam, jo saņēmēja ministrija nebija pietiekami sagatavojusi projekta specifikāciju un citu dokumentāciju, lai varētu publicēt prasītos paziņojumus par konkursu, lai atrastu piemērotus līgumslēdzējus. Piemēram, bija 17 mēnešu kavējums no projekta apstiprināšanas 2004. gada valsts programmā līdz konkursa izsludināšanai par *Customs Modernisation* [Muitas modernizācijas] un *Cultural Rights* [Kultūras tiesību] projektiem.

¹¹ Plepriekšējos Palātas ziņojumos ir izklāstītas līdzīgas problēmas saistībā ar pirmspievienošanās palīdzību:
 Īpašais ziņojums Nr. 12/2008 par pirmspievienošanās struktūrpoltikas programmu (*ISPA*) 2000.–2006. gadā;
 Īpašais ziņojums Nr. 4/2006 par *Phare* ieguldījumu projektiem Bulgārijā un Rumānijā;
 Īpašais ziņojums Nr. 5/2004 par *Phare* atbalstu kandidātvalstu sagatavošanai struktūrfondu pārvaldībai;
 Īpašais ziņojums Nr. 6/2003 par mērķsadarbību kā galveno atbalsta instrumentu iestāžu darbības uzlabošanai kandidātvalstīs.

3. IZCĒLUMS

CUSTOMS MODERNISATION [MUITAS MODERNIZĀCIJAS] PROJEKTS 2004. GADA VALSTS PROGRAMMĀ

2004. gada valsts programmu apstiprināja 2005. gada janvārī. Paziņojumu par transportlīdzekļu un iekārtu (tostarp rentgena skeneru) iepirkumu publicēja tikai 2006. gada 31. augustā, bet līgumu noslēdza termiņa pēdējā dienā — 2006. gada 30. novembrī. Divas no iepirkuma partijām bija jāanulē, jo piedāvājumi neatbilda specifikācijām. Tā kā vairs nebija laika atkārtot konkursa procedūru, kavējumu dēļ bija jāizdara anulēšana par aptuveni 3,7 miljoniem EUR (21 % no kopējā 18 miljonu EUR lielā iekārtu budžeta). Lai nodrošinātu projekta atlikušās daļas īstenošanu, Komisijai par gadu bija jāpagarina izpildes termiņš (līdz 2008. gada 30. novembrim).

42. Līgumslēgšanas posmā ietilpst saņemto piedāvājumu izskatīšana, līgumslēdzēja atlase un līguma parakstīšana. Par to pamatattēls ir *CFCU*. Neviens no revidētajā paraugā ietilpstošajiem piegādes līgumiem nebija parakstīts laikā. Kavējumi konkursa organizēšanā vai līgumslēgšanā attiecīgi saīsina laiku, kas atlicis projekta pasākumu veikšanai, un tam dažos projektos bija būtiskas sekas (sk. **3. izcēlumu**).

2. fotoattēls. *Customs Modernisation* [Muitas modernizācijas] projektā ES finansēja skeneru iegādi ostās un robežkontroles punktos, lai pārbaudītu transportlīdzekļus un novērstu nelikumīgu cilvēku tirdzniecību un narkotiku un ieroču kontrabandu.

Avots: Turcijas muitas iestāde.

3. fotoattēls. Ar ES finansēto skeneru palīdzību ir atrasts aizdomīgs kravas saturs.

Avots: Turcijas muitas iestāde.

- 43.** Tā kā bija problēmas, kuru iemesls bija pārāk mazs darbinieku skaits *CFCU*, Komisija apstiprināja 2005. un 2006. gada valsts programmu ar nosacījumu, ka jāpalielina darbinieku skaits *CFCU* līdz 80 darbiniekiem 2005. gada valsts programmā un līdz 100 — 2006. gada valsts programmā.
- 44.** Lai samazinātu risku, ka līgumi tiks noslēgti pēdējā brīdī, Komisija ieviesa starposma termiņus. Tas sākās ar 2005. gada valsts programmu, bet efektīvāk notika saistībā ar 2006. gada valsts programmu, tā iemesls gan bija mazāks apstrādājamo līgumu skaits (sk. **3. tabulu**).
- 45.** Lai novērstu kavējumus, 2007. gada valsts programmā ieviesa arī jaunas pārbaudes projektu atlases procedūrās (sk. 30. punktu). Projekta atlases procedūras beigu posmā novērtēja saņēmēja spēju apgūt līdzekļus, kā arī pārbaudīja "projekta briedumu", lai nodrošinātu, ka projektu iespējams nekavējoties īstenot.

3. TABULA

DATI PAR LĪGUMSLĒGŠANU

Programma	Līgumslēgšanas termiņš	Līgumu kopējais skaits	Līgumu slēgšana pēdējā mēnesī	
2002. g. VP	30.11.2004.	351	287	82 %
2003. g. VP	30.11.2005.	501	454	91 %
2004. g. VP	30.11.2006.	752	688	91 %
2005. g. VP	30.11.2007.	604	470	78 %
2006. g. VP	30.11.2008.	378	85	22 %

- 46.** Komisija arī ievieša jaunas procedūras, lai *CFCU* vadītājs būtu atbildīgs par to, ka saņēmējām ministrijām ir vajadzīgā spēja, tostarp darbinieki, lai īstenotu projektus. Sākot ar 2007. gada valsts programmu, pēc saņēmēju ministriju pašnovērtējuma *CFCU* vadītājs veic "miniakreditāciju".
- 47.** Tā kā revīzijas laikā minētais process vēl turpinājās, šā pasākuma ietekmi vēl nevar novērtēt. Tomēr Komisija jau ir noskaidrojusi, ka saņēmējiem netika dotas skaidras pamatnostādnes un ka *CFCU* nebija apmierinošu procedūru pašnovērtējumu pārbaudei.

**REVIDĒTO PROJEKTU PAREDZĒTIE TIEŠIE REZULTĀTI
VISBEIDZOT TIKA SASNIEGTI, UN REZULTĀTI,
VISTICAMĀK, BŪS NOTURĪGI**

- 48.** Projektos izmanto resursus (ieguldījumus), lai radītu tiešos rezultātus un sasniegtu mērķus (paredzētos rezultātus un iznākumu). Šie jēdzieni ir definēti **4. izcēlumā**.

4. IZCĒLUMS

PROJEKTU TIEŠO REZULTĀTU UN MĒRĶU DEFINĒŠANA

Tiešie rezultāti — tieši radītais vai sasniegtais ar projektam piešķirtajiem līdzekļiem.

Piemēri: laboratorijas iekārtu piegāde *Phytosanitary Acquis* [*acquis* fitosanitārijas jomā]; mācību kursu sniegšana (*EADP*).

Rezultāti — tūlītējas izmaiņas, kuras izriet no projekta īstenošanas.

Piemēri: laboratorijas iekārtu izmantošana augu slimību pārbaudē; piedaloties mācību kursā, sievietes apguvušas jaunas iemaņas.

Ietekme — ilgtermiņa sekas pēc projekta pabeigšanas.

Piemēri: retāki augu slimību gadījumi; sievietēm uzlabojas piekļuve ienākumus nesošām darbībām.

Iznākums — rezultāti un ietekme.

Mērķis — paredzētā sasniedzamā iznākuma formulējums.

49. Kā tas minēts 24.–27. punktā, nebija definēti *SMART* projektu mērķi un rādītāji, tāpēc Komisija nevarēja nodemonstrēt, cik veiksmīga bija projektu vadība mērķu sasniegšanā. Tādējādi Palātas novērtējums aprobežojās ar pierādījumu pārbaudēm par to, ka ir sasniegti projektu paredzētie *tiešie rezultāti*. Novērtējums bija balstīts uz uzraudzības ziņojumu pārbaudi, intervijām visās 11 galvenajās saņēmējās ministrijās un Revīzijas palātas 19 apmeklējumiem uz vietas, lai iegūtu pierādījumus par sniegtajiem tiešajiem rezultātiem.

¹² *Maritime Safety* [Kuģošanas drošība] (2002. g. VP), *Customs Modernisation* [Muitas modernizācija] (2004. g. VP) un *Probation Service* [Probācijas dienests] (2004. g. VP).

50. Projektu tiešo rezultātu sasniegšanā Palāta nozīmīgas nepilnības nekonstatēja: attiecībā uz revidētajiem līgumiem tie tika pilnībā sasniegti trijos¹² no 11 projektiem un lielā mērā pārējos astoņos projektos (sk. **4. tabulu**). Nedaudzās konstatētās problēmas radās tāpēc, ka bija nepilnības projektu koncepcijā un atlases posmā (sk. 20.–29. punktu) un kavējumi konkursu organizēšanā un līgumslēgšanā.

4. TABULA

TIEŠIE REZULTĀTI UN ILGTSPĒJĪBA

	Projekti										
	<i>Maritime Safety</i>	<i>Phytosanitary Acquis</i>	<i>Police Forensic</i>	<i>Cultural Rights</i>	<i>Consumer Protection</i>	<i>Biocides and Water</i>	<i>Customs Modernisation</i>	<i>Tax Administration</i>	<i>Road Transport</i>	<i>Probation Service</i>	<i>EADP</i>
Tiešie rezultāti un ieguldījums mērķu sasniegšanā	Y	/	/	/	/	/	Y	/	/	Y	/
Iespēja, ka projekts būs ilgtspējīgs	Y	N	Y	/	/	/	/	Y	/	Y	/

Kritēriji:

Y = pilnībā sasniegti; / = galvenokārt sasniegti; N = nav sasniegti.

51. Projekts ir ilgtspējīgs tad, ja arī pēc ES finansējuma beigām tā rezultāti turpinās un ietekme tiek panākta. Ņemot vērā revīzijas darba ierobežojumus, kas saistīti ar revidēto projektu gatavības pakāpi, Palāta novērtēja, ka no 11 revidētajiem projektiem desmit projektu rezultāti, visticamāk, būs noturīgi (sk. **4. tabulu**). Vienīgais izņēmums bija *Phytosanitary Acquis* [*acquis* Fitosanitārijas jomā] projekts no 2002. gada valsts programmas. Kaut arī lielākā daļa tā paredzēto tiešo rezultātu tika sasniegta, projekta ilgtspējība bija apdraudēta, jo nebija panākta akreditācija (sk. 29. punktu), laboratorijās trūka darbinieku un laboratorijas iekārtu piegādātājs neveica līgumā paredzēto tehnisko apkopi.
52. Turklāt, kā parādīts **5. izcēlumā**, ir lielāka iespēja, ka projekts būs ilgtspējīgs, ja saņēmējam ir lielāka līdzdalība un atbildība. Izpratne par līdzdalību un atbildību rodas tad, kad saņēmējs jūtas aktīvi iesaistīts iniciatīvā, piemēram, ja saņēmējs pats to ir pieteicis, piedalījies plānošanā un koncepcijas izstrādē, pārvaldījis ieviešanu un uzskata, ka gūs labumu no tā, ka pasākums turpināsies. *DIS* sistēma Turcijā atbalsta šādu nosacījumu izpildes iespēju, jo projektus identificē “no apakšas uz augšu” un saņēmēji pārvalda projektu ieviešanu. Lai arī līdzdalība un atbildība ir tikai viens no vairākiem faktoriem, kuri ietekmē ilgtspējību, Palāta konstatēja ilgtspējībai piemērotus apstākļus — līdzdalību projektos un atbildību par tiem un plānoto tiešo rezultātu sasniegšanu.

5. IZCĒLUMS

PROBATION SERVICE [PROBĀCIJAS DIENESTA] PROJEKTS 2004. GADA VALSTS PROGRAMMĀ

Tehnisko palīdzību, kas viennozīmīgi ir projekta svarīgākais elements, īstenoja efektīvi un savlaicīgi, taču bija kavējumi biroja iekārtu piegādē, jo iepirkuma paziņojumu publicēja vairāk nekā 17 mēnešus vēlāk, nekā tas bija paredzēts *project fiche*. Kavējuma ietekmi mazināja tas, ka Tieslietu ministrija piegādāja citas iekārtas no Turcijas valsts fondiem, un tādējādi probācijas dienesta biroji varēja sākt darboties.

IZPILDES UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

- 53.** Izpildes uzraudzība un novērtēšana ir vajadzīga, lai informētu lēmumpieņēmējus un demonstrētu pareizu finanšu pārvaldību. Palāta pārbaudīja, vai Komisijai bija racionāls pamats, uz kā izvērtēt projektu īstenošanu un novērtēt projektu mērķu sasniegšanu un ES finansēto projektu ietekmi pievienošanās partnerības prioritāšu sasniegšanā.

PAR ĪSTENOŠANAS PROBLĒMĀM NE VIENMĒR ZIŅOJA

- 54.** *DIS* projektu norises gaitu uzraudzīja ar regulāru sanāksmju un uzraudzības ziņojumu starpniecību.
- 55.** Lai uzraudzītu projektu gaitu un risinātu problēmas, kas radušās projektu īstenošanā, sanāksmes vadīja katra projekta saņēmējs. Komisijas, *CFCU* un *EUSG* pārstāvjiem arī bija jāierodas uz sanāksmēm, lai saņemtu un sniegtu atjauninātu informāciju. Sanāksmju protokoli ne vienmēr tika sagatavoti, bet Palāta pārbaudīja nelielu paraugu, kurā ietilpa revidēto projektu pieejamie protokoli. Tajos apstiprinājās kārtējās īstenošanas problēmas un lēma par pēcpārbaudes pasākumiem, tomēr daži svarīgi jautājumi nebija dokumentēti. Kaut arī *EUSG* ir atbildīgs par īstenošanas gaitas pārbaudi un vajadzības gadījumā tam ir jāiesaka koriģējoši pasākumi Apvienotajai uzraudzības komitejai, Palāta atklāja, ka *EUSG* pārstāvji nebija piedalījušies nevienā no paraugā iekļautajām sanāksmēm.

- 56.** *DIS* sistēmā sagatavoja divu veidu projektu uzraudzības ziņojumus. Viens no tiem bija *CFCU* ikmēneša ziņojums par konkursiem, līgumslēgšanu un maksājumiem. Šos ziņojumus sūtīja EK pārstāvniecībai darbības pārbaudei un Komisijas Finanšu nodaļai — finanšu pārbaudei. Otra veida ziņojums bija saņēmēja ziņojums par projekta pasākumu izpildi. To sagatavoja ik pēc sešiem mēnešiem un nosūtīja *EUSG*. Tomēr Palāta konstatēja, ka šajos ziņojumos nav minēti vairāki būtiski kavējumi un projektu īstenošanas problēmas (sk. **5. tabulu**).
- 57.** Ziņojumos bija iespēja uzraudzīt virzību, to salīdzinot ar katrā *project fiche* iekļautajiem atskaites punktiem dažādos projekta īstenošanas posmos. Tomēr, izņemot attiecībā uz projektu sākuma un beigu datumiem, tas nebija izdarīts — nebija ziņots par katra starpposma atskaites punkta sasniegšanas datumu. Tādējādi projekta noslēgumā nebija pilnīgu datu par to, cik lielā mērā projekts bija īstenots saskaņā ar plānu.

5. TABULA

SAŅĒMĒJA PROJEKTA UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMĀ NEMINĒTĀS NEPILNĪBAS UN TURPMĀKA RĪCĪBA

<i>Biocidal and Water</i>	Ar piedāvātajiem laboratorijas objektiem saistītās nepilnības nebija minētas saņēmēja uzraudzības ziņojumā, taču tās bija detalizēti izklāstītas ES konsultanta ceturksņa ziņojumā. Saņēmējs novērsa nepilnības (Turcijas finansējums), un projekts tika veiksmīgi pabeigts.
<i>Phytosanitary Acquis</i>	Revidenti atklāja, ka ir piegādātas nepiemērotas laboratorijas iekārtas un piedāvāti neadekvāti laboratorijas objekti (sk. 29. un 51. punktu, 2. izcēlumu un 4. tabulu). Saņēmējs veica koriģējošus pasākumus un pēc Komisijas apmeklējuma uz vietas šajā laboratorijā nomainīja piedāvātos laboratorijas objektus.
<i>Customs Modernisation</i>	Novēlota rentgena skenera uzstādīšana nebija minēta saņēmēja ziņojumā, jo saņēmējs nebija paredzējis papildu pamatnes būvniecību skenera piestiprināšanai; vēlāk saņēmējs to izdarīja par saviem līdzekļiem.

58. Ārējs uzņēmums, ar kuru Komisija bija noslēgusi līgumu, katru gadu *JMC* sagatavoja starpposma novērtējuma ziņojumus. Šajos ziņojumos bija apkopoti visi aktīvie jeb īstenošanas procesā esošie projekti ziņojuma termiņa datumā. Šo ziņojumu mērķis bija caurskatīt katra projekta īstenošanu svarīguma, produktivitātes un efektivitātes, ietekmes un ilgtspējības aspektā. To galvenokārt veica, pamatojoties uz *DIS* uzraudzības ziņojumu un intervijām. Tika sagatavots arī vispārējs ziņojums, kurā bija iekļauti ieteikumi *DIS* sistēmas darbības un plānošanas uzlabošanai. Šo ieteikumu rezultātā *JMC* pieņēma vairākus lēmumus.
59. Tā kā starpposma novērtējuma ziņojumus sagatavoja reizi gadā un tajos nebija sniegts novērtējums par pabeigtajiem projektiem, informācija nebija pietiekami savlaicīga vai pilnīga rezultātu pārvaldībai. Ņemot vērā arī *DIS* projektu uzraudzības ziņojumos minētās nepilnības un to, ka pieejamos datus neapkopoja, nebija uzraudzībai noderīgas informācijas par to, kuros projektu posmos kavējumi notika un cik lieli tie bija. Rezultātā trūka pilnīgas, ticamas un savlaicīgas vadības informācijas *CFCU* gada darba grafika izveidošanai, lai varētu pārvarēt vājās vietas un paveikt uzkrātos darbus, kā arī ātri reaģēt gadījumos, kad nav sasniegti atskaites punkti.

KOPĒJIE DATI PROJEKTU REZULTĀTU NOVĒRTĒŠANAI BIJA NEPILNĪGI

60. Papildus 24.–27. punktā minētajām nepilnībām projektu mērķu un rādītāju formulēšanā desmit projektos no revidētajiem 11 *project fiche* dokumentos definētos rezultatīvos rādītājus neizmantoja uzraudzības ziņojumos. Starp šiem projektiem bija divi projekti, kuriem bija vairāki labi izstrādāti rādītāji (sk. 26. punktu). Tādējādi Komisijai nebija informācijas par to, cik veiksmīgi tika sasniegti projektu mērķi.

- 61.** Daudzos gadījumos projektu rezultāti un ietekme nebūs panākta vēl kādu laiku pēc galīgā maksājuma veikšanas, taču šis aspekts ir būtisks, lai novērtētu izdevumu izpildi. Tā kā nebija galīgā projekta ziņojuma, Komisijai pēc projekta pabeigšanas nebija datu vākšanas sistēmas par *project fiche* dokumentā izklāstītajiem rādītājiem. Nebija prasības uzraudzīt projektu ilgtspējību un mērķu sasniegšanu un par to ziņot pēc galīgā maksājuma datuma.
- 62.** Sešos gados, kad Turcijai ir sniegta ES pirmspievienošānās palīdzība, nav izveidota atsevišķu projektu *ex post* pārbaudes sistēma vai visas programmas efektivitātes novērtējuma sistēma pievienošānās partnerības prioritāšu sasniegšanas, kā arī Turcijas virzības dalībai ES aspektā.
- 63.** Turklāt tas, ka vairākums pirmspievienošānās finansiālās palīdzības stratēģisko mērķu nebija konkrēti, izmērāmi vai noteiktajā laikposmā sasniedzami, nozīmē, ka nebija pietiekama pamata izdevumu izpildes, tostarp rentabilitātes, uzraudzībai.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

64. Palāta konstatēja nepilnības pirmspievienšanās palīdzības Turcijai pārvaldībā, ko Komisija istenoja *TPA* laikposmā. Kopš tā laika Komisija ir rīkojusies, lai uzlabotu *IPA* procedūras, kaut arī izmaiņu efektivitāti varēs novērtēt tikai nākotnē. Vēl joprojām ir vajadzīgi uzlabojumi finansējuma prioritāšu noteikšanā un efektivitātes izvērtēšanā.

VAI EIROPAS KOMISIJA NODROŠINĀJA, LAI ES PALĪDZĪBU NOVIRZĪTU TIEM PROJEKTIEM, KURI RADA VISLIELĀKO PIEVIENOTO VĒRTĪBU ES PIEVIENOSĀNĀS PARTNERĪBAS PRIORITĀŠU SASNIEGŠANĀ?

65. Nebija mehānisma, kas nodrošinātu, ka tieši pieteiktajos un atlasītajos projektos ES finanšu resursi tiek izlietoti vislabāk, lai sasniegtu pievienošanās partnerības prioritātes.
66. Pievienošanās partnerībā ir noteiktas daudzas prioritātes, kuras jāasniedz, lai sagatavotu Turciju dalībai ES. Eiropas Savienības palīdzības mērķis ir papildināt Turcijas pašas pūliņus šo mērķu sasniegšanā. Nebija skaidras mērķu hierarhijas no pievienošanās partnerības līdz pat gada valsts programmām un apstiprinātajiem projektiem, kā arī atsevišķām projektu sastāvdaļām un pasākumiem. Nebija konkrētu kritēriju un pamatīgi izstrādātas sistēmas, kas ļautu noteikt prioritātes, kurām jāvirza ES palīdzība. Šai palīdzībai nebija noteikti konkrēti, izmērāmi un sasniedzami mērķi, un termiņus nebija iespējams reāli ievērot.
67. Tādējādi nebija racionāla pamata izpildes uzraudzībai.
68. Kaut arī līdz ar *IPA* ieviešanu projektu atlases procedūras ir būtiski uzlabojušās, projektu pieteikumos joprojām nenovērtēja to, cik efektīvi un produktīvi tie sekmēs stratēģisko mērķu *sasniegšanu*, tas ļautu pamatoti salīdzināt alternatīvas vai arī atlasīt projektus ar lielāko paredzamo ietekmi.

IETEIKUMS PAR STRATĒĢISKAJĪEM MĒRĶIEM

Komisijai ir jāuzlabo plānošana un jāizmanto pamatīgi izstrādāta metodoloģija, lai noteiktu stratēģiskos mērķus, kuru sasniegšanai ES finansiālā palīdzība ir visvairāk vajadzīga. Metodoloģijai ir jānodrošina skaidri demonstrēta ES intervences loģika katra stratēģiskā mērķa sasniegšanā.

IETEIKUMS PAR DARBĪBU PĀRSKATIEM

Komisijai ir jānosaka konkrēti pirmspievienotās finansiālās palīdzības programmas mērķi un šie mērķi jāiekļauj darbību pārskatā, kas pievienots provizorisks budžeta projektam.

IETEIKUMS PAR PROJEKTU PIETEIKUMIEM

Komisijai jāmodina Turcijas iestādes izstrādāt tādus projektu pieteikumus, kas ļautu ES finansējuma stratēģiskos mērķus sasniegt reālos termiņos.

VAI EIROPAS KOMISIJA NODROŠINĀJA, LAI DECENTRALIZĒTAJĀ ĪSTENOŠANAS SISTĒMĀ SAVLAICĪGI UN VEIKSMĪGI TIKTU SASNIEGTI PROJEKTU TIEŠIE REZULTĀTI UN MĒRĶI?

69. Kaut arī Komisija bija apstiprinājusi *DIS* iestādes, 2002.–2004. gada valsts programmās tām trūka darbinieku un tās savlaicīgi neīstenoja revidētos projektus vai programmas kopumā. Tomēr, kaut arī bija īstenošanas problēmas un kavējumi, *DIS* nodrošināja, ka revidēto projektu plānotie tiešie rezultāti tiek sasniegti un ka rezultāti, visticamāk, būs noturīgi.

70. Komisija ir ieviesusi pasākumus, kuru nolūks ir novērst daudzas *DIS* nepilnības. Šo uzlabojumu pilnu ietekmi varēs novērtēt tikai tad, kad turpmākajos gados būs īstenoti *IPA* projekti.

IETEIKUMS PAR PROJEKTU IZSTRĀDI

Komisijai jāturpina iniciatīvas uzlabot *DIS* iestāžu īstenoto projektu izstrādi un ieviešanu. Pienācīgi jāpiemēro tādi pasākumi kā obligātais vajadzību novērtējums un labāka līgumslēgšanas grafika plānošana.

VAI EIROPAS KOMISIJA NODROŠINĀJA EFEKTĪVU SISTĒMU IZPILDES UZRAUDZĪBAI UN NOVĒRTĒŠANAI?

71. Komisijai nebija informācijas, lai nodemonstrētu pirmspievienšanās palīdzības efektivitāti. Palāta konstatēja, ka *project fiche* dokumentos bija sniegts izpildes uzraudzības sistēmas pamats, jo bija izklāstīti projektu mērķi un gaidāmie rezultāti, kā arī objektīvi pārbaudāmi rādītāji. Tomēr noteiktie mērķi bieži nebija konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, atbilstoši un laikā ierobežoti, kā arī rādītāji nebija pietiekami izstrādāti, lai uzraudzītu mērķu sasniegšanu.

IETEIKUMI PAR PROJEKTU IZPILDI

Komisijai ir jānodrošina, lai atsevišķiem projektu pieteikumiem būtu konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, atbilstoši un laikā ierobežoti mērķi, lai tādējādi būtu iespējams nodemonstrēt to ieguldījumu stratēģisko mērķu sasniegšanā.

Komisijai jāuzlabo ziņošanas mehānisms par projektu īstenošanu un to pasākumu un tiešo rezultātu sniegšanu un jānodrošina, lai projektu izpildes uzraudzībā tiktu izmantoti *project fiche* dokumentā izklāstītie rādītāji un tādējādi būtu demonstrēta projektu mērķu sasniegšana.

Komisijai ir jānodrošina, lai par projektu iznākumu (rezultātiem un ietekmi) ziņotu katra projekta beigās un ar atbilstošiem intervāliem pēc tam, lai tādējādi sniegtu informāciju par izpildi, kas noderētu turpmākai plānošanai.

IETEIKUMS PAR PROGRAMMAS NOVĒRTĒJUMU

Komisijai jāsāk vērtēt visu programmu par pirmspievienšanās palīdzību Turcijai.

Šo ziņojumu Revīzijas palāta pieņēma 2009. gada 22. oktobra sēdē Luksemburgā.

Revīzijas palātas vārdā

Vítor Manuel da Silva Caldeira
Priekšsēdētājs

REVIDĒTO PROJEKTU SARAKSTS

Projekts	Budžets ES (milj. EUR)	Noslēgti līgumi (milj. EUR)	Izmaksāts ES (milj. EUR)
<i>Maritime Safety</i>	2	2	2
<i>Phytosanitary Acquis</i>	4	3	3
<i>Police Forensic</i>	5	4	4
<i>Cultural Rights</i>	3	2	1
<i>Consumer Protection</i>	3	1	1
<i>Biocides & Water</i>	5	4	4
<i>Customs Modernisation</i>	17	12	11
<i>Tax Administration</i>	5	5	5
<i>Road Transport</i>	5	4	3
<i>Probation Service</i>	2	1	1
<i>Eastern Anatolian Development Programme (EADP)</i>	45	43	43
Izmaksas ES KOPĀ	95	82	78
Izmaksas Turcijai KOPĀ	11	8	7
ES + valsts ieguldījums	106	90	85

KOMISIJAS ATBILDES

KOPSAVILKUMS

IV.

Komisija atzīst, ka Turcijā decentralizētās īstenošanas sistēmas pārvaldē kopš 2003. gada ir norisinājies mācīšanās process. Tomēr, kaut arī projektu un programmu īstenošanas līmenī bija sākotnējas nepilnības, projekti ir veiksmīgi pabeigti, un lielākā daļa rezultātu ir ilgtspējīgi.

VI.

Komisija uzskata, ka stingru noteikumu pieņemšana attiecībā uz Turcijas īstenošanas sistēmas akreditāciju un šo noteikumu stingra uzraudzība nodrošinās efektīvu pirmspievienšanās palīdzības īstenošanu.

VII.

Komisija noteica intervences loģiku attiecībā uz finansiālo palīdzību, pamatojoties uz pievienošanās partnerību (AP), Daudz gadu indikatīvo plānošanas dokumentu (MIPD) un valsts stratēģijas dokumentiem, ko tā uzskata par atbilstīgu pamatsistēmu. Komisija atzīst, ka vēl vairāk var uzlabot IPA instrumenta MIPD stratēģiskos mērķus un rādītājus; pašlaik pie tā tiek strādāts. Attiecībā uz IPA ir izvirzīta prasība projektiem noteikt SMART mērķus un RACER rādītājus, un šīs prasības izpilde tiek sistemātiski pārbaudīta. Jau attiecībā uz TPA IPA ietvaros sniegtās pirmspievienšanās palīdzības efektivitātes novērtējums tiks veikts nozaru vai programmu līmenī, jo šāds novērtējums projektu līmenī tiek uzskatīts par neefektīvu izmaksu ziņā.

VIII.

Komisija kopā ar Turcijas iestādēm 2008.–2009. gadā uzsāka vairākus pasākumus, lai uzlabotu pirmspievienšanās palīdzības plānošanu un īstenošanu. Ir paredzēts īstenot vēl citus pasākumus.

KOMISIJAS ATBILDES

IEVADS

3.

Turcija īsteno EK finansiālo palīdzību kopš 2003. gada saskaņā ar decentralizētās īstenošanas sistēmu (akreditēta 2003. gada oktobrī).

IPA palīdzība Turcijai tiek sniegta kopš 2007. gada. Tā turpina palīdzību, kas sniegta saskaņā ar Turcijas pirmspievienošanās instrumentu (*TPA*) no 2002. līdz 2006. gadam.

Pamatojoties uz 2004. gada decembra Eiropadomes sanāksmes secinājumiem, ES attiecībā uz Turciju īsteno pirmspievienošanās stratēģiju, kuras pamatā ir šādi trīs elementi: nepārtraukta Turcijas progresa Kopenhāgenas politisko kritēriju izpildē uzraudzība, pievienošanās sarunu stingra risināšana un ES un Turcijas pilsoniskās sabiedrības dialoga veicināšana. Uz šiem elementiem un pievienošanās sarunām, kas sākās 2005. gada oktobrī, balstās plānošana kopš 2004.–2005. gada.

4.

Kopumā no 2007. līdz 2013. gadam Turcijai saskaņā ar *IPA* ir piešķirti 4,9 miljardi euro, kas ir ievērojami vairāk, salīdzinot ar 1,25 miljardiem euro, ko piešķīra, pamatojoties uz Turcijas pirmspievienošanās instrumentu no 2002. līdz 2006. gadam.

APSVĒRUMI

12.

Komisija ir izstrādājusi stratēģiskās plānošanas pamatsistēmu finansiālās palīdzības plānošanai. Tā ietver Daudz gadu indikatīvo plānošanas dokumentu (*MIPD*) kā daudz gadu stratēģiskās plānošanas pamatsistēmu, kas papildus pievienošanās partnerībai ir *IPA* plānošanas pamatā Turcijā.

13.

Darbību pārskatiem (*AS*) ir pilnībā jāatbilst Gada pārvaldības programmai (*AMP*) un jāietver tie paši politikas mērķi un rādītāji. Tādējādi "konkrētajiem" mērķiem *AS* ir jābūt saistītiem ar politiku. Finanšu piešķirumi šo politikas mērķu atbilstam ir noteikti "galvenajos ar izdevumiem saistītajos rezultātos".

Darbību pārskati balstās uz Daudz gadu indikatīvo plānošanas dokumentu (*MIPD*), kurā norādītas paredzamās intervences jomas un noteikti konkrēti mērķi un prioritātes attiecībā uz *IPA* finansējumu. Saskaņā ar *IPA* regulu *MIPD* izpilde ir juridisks pienākums; šos dokumentus pieņem ar Komisijas lēmumu uz trīs gadiem. Ir sarežģīti iekļaut finanšu mērķus *AS*, jo, lai to izdarītu, minēto rezultātu sasniegšanai jābūt piešķirtam finansējumam gandrīz gadu pirms attiecīgā budžeta gada sākuma. Šis budžeta sadalījuma līmenis tiek izstrādāts tikai plānošanas posmā, kuru pabeidz budžeta gada laikā.

Komisija mēģina rast veidus, kā uzlabot saistībā ar šo sniegtās informācijas kvalitāti. 2010. gada darbību pārskatā finanšu piešķirumi jau ir sadalīti (2008. un 2009. gadam) pa prioritārajām jomām, un var veikt turpmākus pasākumus, lai sniegtu plašāku informāciju. Komisija ir izveidojusi darba grupu, lai meklētu risinājumus visu darbību pārskatu uzlabošanai, tostarp to darbību pārskatu, kas ir saistīti ar paplašināšanās politiku.

KOMISIJAS ATBILDES

15.

Pievienošanās partnerība (AP) ir balstīta uz principā reāli sasniedzamiem mērķiem. Pēdējā AP prioritāšu trūkumu novērtējuma laikā, ko veica 2007. gadā, patiešām atklājās, ka liela daļa prioritāšu nav izpildītas noteiktajā termiņā. Tas daļēji ir skaidrojams ar politisko reformu palēnināšanos Turcijā pēdējo gadu laikā un plašākām problēmām saistībā ar pievienošanās sarunām ar Turciju.

16.

Pievienošanās partnerības (AP) prioritātes var sasniegt, ne tikai izmantojot IPA palīdzību, bet arī valsts instrumentus un citu donoru palīdzību, kā arī liekot lietā nefinanšu līdzekļus, piemēram, politikas instrumentus. Turklāt vairāku AP prioritāšu īstenošanai nav vajadzīga EK finansiālā palīdzība; tiesisko reformu veikšanai ir nepieciešami politiski (valdības, parlamenta) lēmumi, nevis atbalsts iestāžu veidošanai (IB).

18.

Turcijas valdība, pamatojoties uz 2008. gada pievienošanās partnerības dokumentu, izstrādāja visaptverošu valsts plānu *acquis* (NPAA) pieņemšanai. Šajā NPAA ir sniegtas norādes par finansiālajām vajadzībām nozarēs/jomās.

19.

MIPD sniedz norādes attiecībā uz to, kuras AP prioritātes, izmantojot IPA palīdzību, ir īstenojamas vispirms.

Attiecībā uz mērķi nodrošināt atbilstību *acquis* kritērijiem MIPD paredz, ka atbalstu *acquis communautaire* pieņemšanai un īstenošanai prioritārā kārtā sniedz jomās, kurās ir jāsaskaņo daudz tiesību aktu un kurās ir nepieciešami lieli ieguldījumi, proti, galvenokārt lauksaimniecības nozarē un brīvības, drošības un tiesiskuma jomā. 2007.–2009. gada programmās lielākā finansējuma daļa patiešām ir koncentrēta šajās nozarēs.

Pēc revīzijas veikšanas 2009. gada pavasarī Komisija uz līgumu pamata piesaistīja speciālistu grupu par finansiālās palīdzības intervences loģikas novērtējumu Turcijā. Šajā novērtējumā tika secināts, ka MIPD ir daļa no visaptverošas stratēģiskās/intervences loģikas. Tajā ir arī minēts, ka ir iespējams uzlabot MIPD mērķu izmērāmību, lai gan tas atsevišķās darbību jomās ir vairāk atkarīga nevis no plānošanas, bet gan no politiskā atbalsta (riski/pieņēmumi).

Komisija ir apņēmusies turpināt uzlabot Turcijas iestāžu veidošanas pirmspievienošanās palīdzības intervences loģiku un stratēģisko pamatsistēmu. Turcijas pirmspievienošanās palīdzības intervences loģikas novērtējuma izpildes kontrole ir paredzēta 2010. gadā.

KOMISIJAS ATBILDES

23.

Komisija uzskata, ka tā ir izveidojusi atbilstīgu *TPA* projektu novērtēšanas sistēmu. Saskaņā ar *TPA* atbilstība pievienošanās partnerības dokumenta prioritātēm bija viens no atlases kritērijiem. *TPA* projektu aprakstos bija sadaļa par saistību ar/nozīmi attiecībā uz pievienošanās partnerību/*NPAA*. Vērtējot projektu pieteikumus, Komisija pārbaudīja, vai pieteikumi pienācīgi atbilst pievienošanās partnerības prioritātēm. Pievienošanās partnerības prioritātes reizēm ir ļoti plašas, un tāpēc ir jāapvieno vairāki projekti un citi pasākumi.

Pamatojoties uz *IPA* instrumentu, šo sistēmu turpināja attīstīt un uzlabot, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi saistībā ar jauno projektu novērtēšanas procedūru, kura paredz, ka tiek sistemātiski izvērtēta projekta atbilstība pievienošanās partnerības prioritātēm, sākot jau no projekta idejas posma.

Komisijas izvēle balstās uz projekta piemērotības novērtējumu attiecībā uz pievienošanās partnerību, *MIPD* un izstrādātajiem nozaru stratēģijas dokumentiem, kā arī attiecībā uz "projekta briedumu", kvalitāti un saņēmēja līdzdalību.

Pēc revīzijas veikšanas 2010. gada plānošanas periodā (tas sākās 2009. gada jūlijā) ir izveidotas nozaru darba grupas, lai tās jau no plānošanas procesa sākuma veiktu nozaru vajadzību novērtējumu un apkopotu/noteiktu atbilstīgākos un svarīgākos projektus katrā nozarē atbilstoši nozares stratēģijai (ja tāda ir) un pievienošanās partnerības dokumentam, valsts plānam *acquis* (*NPAA*) pieņemšanai un *MIPD*. Projektu idejas pašlaik tiek noteiktas par diviem, nevis vienu gadu, kā tas bija iepriekš.

26.

Komisija piekrīt, ka ir iespējams uzlabot iepriekš īstenoto projektu rādītājus un pamatprasības. Tas ir atzīts Turcijas Plānošanas procesa dokumentā, par to ir vienojušās Turcijas iestādes un Komisija, kura no 2007. gada pieprasa, lai sasniegumu ietekmes un rezultātu rādītāji būtu izmērāmi, pārbaudāmi un laikā ierobežoti.

Pēc revīzijas veikšanas, sākot no 2009. gada, projektu mērķi un sagaidāmie rezultāti ir *SMART* un projektu izpildes uzraudzības rādītāji ir *RACER*.

JMC 2009. gada janvāra sanāksmes secinājumos par plānošanu tika noteikts, ka *EUSG* no 2009. gada mobilizēs tehnisko palīdzību, lai pārbaudītu, vai iesniegtajiem projektiem ir *SMART* mērķi un *RACER* rādītāji, kā arī, lai sniegtu palīdzību saņēmējiem ar mērķi uzlabot to projektu aprakstus saistībā ar tiem.

27.

Identifikācijas darbs saistībā ar *Eastern Anatolia Development Programme (EADP)* [Austrumanatolijas Attīstības projekts] sākās 2000. gadā, kad reģionā joprojām bija ārkārtas stāvoklis un pārvietošanās bez militāra konvoja pavadības nebija iespējama. Šādos apstākļos nebija iespējams veikt pilnīgu novērtējumu un izvērtēt pamatprasības, lai iegūtu derīgus rādītājus. Tomēr tika izdarīta izvēle izstrādāt programmu vienam no nabadzīgākajiem Turcijas reģioniem un uzdot Tehniskās palīdzības grupai programmas sākumposmā izpētīt un veikt lauku kopienu vajadzību novērtējumu četrās provincēs. Šis novērtējums veidoja pamatu piešķirumu shēmas plānam (proti, saturam). Turklāt Turcijas iestādes plāno veikt ietekmes novērtējumu, kurā būs novērtēta četru komponentu efektivitāte.

KOMISIJAS ATBILDES

28.

No 11 revidētajiem projektiem divi projekti pilnībā, bet pārējie tikai daļēji atbilda projektu īpašajām prasībām.

Ņemot vērā gūto pieredzi, Komisija no 2004.–2005. gada pirmspievienšanās palīdzības saņemšanai noteica oficiālu prasību veikt vajadzību un tehniski ekonomiskā pamatojuma novērtējumu, kā arī veikt nepieciešamo plānošanu un izstrādāt tehniskās specifikācijas.

Vajadzību novērtējumu, tehniski ekonomisko pamatojumu un tirgus pētījumu izstrāde ir būtiskākie "projekta brieduma" priekšnoteikumi.

29.

Īstenojot *Phytosanitary Acquis* projektu, tika sasniegti visi tā mērķi, izņemot vienu, proti, laboratoriju akreditēšanu projekta īstenošanas laikā. Lielākās laboratorijas ir akreditētas un ir devušas lielu ieguldījumu importa kontroles uzlabošanā, jo nodrošināja iespēju īstenot vairākas pārbaudes, kuru veikšana iepriekš nebija iespējama. Tas, ka mazākās laboratorijas nebija akreditētas, neietekmēja kopējo projekta īstenošanas rezultātu.

30.

IPA Turcijas Plānošanas procesa dokumentā ir noteikts, ka projekta tehniski ekonomisko pamatojumu pēc iespējas izvērtē projekta idejas izstrādes posmā, un rūpīgāku izvērtējumu, tostarp nepieciešamos tehniski ekonomiskā pamatojuma pētījumus, veic projekta apraksta izstrādes posmā.

34.

Pēc revīzijas veikšanas 2009. gada sākumā Komisija vienojās ar Turcijas iestādēm par pasākumiem, kas jāveic, lai uzlabotu plānošanas procesu un tā konsekvētu īstenošanu. Jo īpaši tika panākta vienošanās ievērojami paildzināt laiku, kas paredzēts projektu identifikācijai, un uzlabot *EUSG* un EK metodisko norādījumu un konsultāciju sniegšanu nozaru ministrijām projektu identifikācijas posmā, lai nodrošinātu, ka identificētie projekti vislabāk atbilst pievienošanās procesa prioritātēm, un lai efektīvāk novērtētu iespējamo identificēto projektu efektivitāti un lietderīgumu. Jauna tiesību akta par *EUSG* pieņemšana 2009. gada jūlijā un sekojošā *EUSG* personāla sastāva optimizācija nodrošinās to, ka šā uzdevuma izpildei varēs novirzīt lielākus cilvēkresursus.

38.

Tika novērtēts, ka *DIS* iestādēm akreditācijas posmā ir pietiekami resursi. Taču instrumenta piemērošanas sākumposmā darbinieku skaita palielinājums nebija atbilstīgs finansējuma palielinājumam, jo savlaicīgi netika pieņemts tiesību akts par *CFCU*. Komisija reaģēja, nosakot izmērāmus mērķus atbilstīga darbinieku skaita nodrošināšanai kā priekšnoteikumu turpmākai finansējuma piešķiršanai Turcijai. Tā rezultātā *CFCU* darbinieku skaits tika palielināts no aptuveni 20 darbiniekiem 2002. gadā līdz vairāk nekā 100 darbiniekiem 2008. gadā. Saskaņā ar jauno tiesību aktu par *EUSG*, ko pieņēma 2009. gada jūlijā, šīs iestādes darbinieku skaits tiks palielināts no 80 līdz 300 darbiniekiem; darbinieku pieņemšana darbā jau ir sākusies.

KOMISIJAS ATBILDES

39.

Par līgumu slēgšanas termiņu pagarināšanu programmu līmenī tika panākta vienošanās tikai attiecībā uz 2002. un 2003. gada programmām, lai ņemtu vērā īstenošanas termiņu kavējumus, kuru iemesls bija kavējumi saistībā ar *DIS* struktūrvienību akreditāciju. 2004. un 2005. gada programmām un dažiem 2006. gada programmas projektiem tika noteikti tikai īstenošanas termiņu pagarinājumi.

2. izcēlums

Piemēri kavējumiem, ko izraisīja *DIS* darbinieku skaita un pieredzes trūkums

Lai arī konkursa procedūrā radās kavējumi, Autotransporta projekts 2004. gada valsts programmā ir veiksmīgi pabeigts un ir sasniegti tā mērķi.

Lai arī radās kavējumi, *Phytosanitary Acquis* projekts 2002. gada valsts programmā ir veiksmīgi pabeigts un sniedz būtisku ieguldījumu importa kontroles jomā.

40.

Kaut arī *TPA* projektu īstenošana aizkavējās, tas neapdraudēja nedz projektu īstenošanu, nedz arī to galīgos rezultātus un sagaidāmo ietekmi.

41.

Komisija ņēma vērā kavējumus saistībā ar konkursa procedūru un tāpēc no 2005. gada noteica, ka ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc valsts gada programmas pieņemšanas visa konkursa dokumentācija ir jāiesniedz apstiprināšanai EK delegācijai.

Pēc *IPA* ieviešanas 2007. gadā visām saņēmējām iestādēm drīz pēc attiecīgās valsts programmas pieņemšanas ir jāiesniedz *CFCU* konkursa dokumentu projekti, tādējādi nodrošinot, ka gatavošanās konkursam sākas pirms finanšu līguma parakstīšanas, pamatojoties uz kuru var sākties projekta īstenošana.

42.

Komisija atzīst, ka ir pieļauti kavējumi saistībā ar piegādes līgumiem Revīzijas palātas revidētajos projektos. Taču aprīkojums tika iepirkts un izmantots projektā paredzētajiem mērķiem atbilstoši plānotajam. Vienīgais izņēmums ir muitas projekts, kurā iepirkuma procedūra divas reizes tika īstenota neveiksmīgi.

Komisija šajā laikā ir veikusi pasākumus, lai uzlabotu gatavošanos iepirkuma procedūrai un lai izvairītos no neveiksmēm iepirkuma procedūras laikā un nodrošinātu savlaicīgu konkursa organizēšanu, proti, tādu projektu plānošanas posmā, kuri ietver piegādes komponenti, sistemātiski tiek veikti tirgus pētījumi.

KOMISIJAS ATBILDES

44.

Starpposma termiņu noteikšana izrādās lietderīgs risinājums, lai paātrinātu iepirkuma procedūru un līgumu slēgšanu, un, pamatojoties uz vienošanos starp EK un Turciju, šādi termiņi tiks noteikti arī turpmākajos gados. Ņemot vērā gūto pieredzi, šī sistēma ir paplašināta, no 2005. plānošanas gada nosakot termiņus ne tikai konkursa dokumentu iesniegšanai EK delegācijai iepriekšējai pārbaudei un procedūru uzsākšanai, bet arī termiņus novērtējuma ziņojumu un līgumu iesniegšanai.

47.

Atbildot uz Komisijas prasībām attiecībā uz *DIS* akreditāciju saskaņā ar *IPA*, *CFCU* ir vēl vairāk uzlabojusi tās sistēmu nozaru ministriju spēju īstenot projektus novērtēšanai, skaidri nosakot procesus, uzlabojot norādījumu sniegšanu un apmācību nodrošināšanu ministrijām un veicinot instrumenta efektīvu piemērošanu, izveidojot Valsts kredītrikotāju biroju (*NAO*). Komisija rūpīgi pārbaudīs atbilstību akreditācijas noteikumiem paveiktā darba revīzijas laikā 2010. gada sākumā. Saskaņā ar Komisijas pašreizējo vērtējumu *CFCU* atbilst noteikumiem par *DIS* akreditāciju saskaņā ar *IPA*.

49.

Komisija ir novērsusi trūkumus iepriekšējos *TPA* projektos, nosakot rādītājus un pamatprasības. Tagad ir noteikta prasība nodrošināt *SMART* projekta mērķus un sagaidāmos rezultātus un *RACER* rādītājus projektu izpildes uzraudzībai. Atbilstību šai prasībai pārbauda Komisija un *EUSG*.

51.

Skatīt atbildi uz 29. punktu.

54.

Tika izveidota visaptveroša uzraudzības sistēma, skaidri nošķirot *DIS* struktūrvienību uzdevumus. *CFCU* ir atbildīga par uzraudzības īstenošanu attiecībā uz līgumsaistību un finanšu saistību izpildi. Projekta atbalsta saņēmējs uzrauga projekta darbību īstenošanas tehniskos aspektus. *EUSG* ir atbildīgs par uzraudzības īstenošanu projekta rezultātu, nozares un programmas līmenī. Valsts kredītrikotāju birojs ir atbildīgs par vispārējo *DIS* darbību, tostarp uzraudzības sistēmas darbību. EK delegācija uzrauga *DIS* darbību, veicot uzraudzību līguma, projekta, nozares un programmas līmenī.

Turklāt pēc revīzijas veikšanas 2009. gada janvārī *JMC* piekrita ieviest uz rezultātiem vērstu uzraudzības sistēmu, lai nodrošinātu neatkarīgu *IPA* ārējo uzraudzību.

55.

EUSG ir viena no iestādēm, kas vada Apvienoto uzraudzības komiteju un Nozaru uzraudzības apakškomiteju, kas uzrauga programmu un projektu īstenošanu nozaru līmenī. Šo komiteju sanāksmes organizē regulāri, un tās nodrošina iespēju nepieciešamības gadījumā veikt korektīvus pasākumus, lai nodrošinātu rezultātu un mērķu sasniegšanu.

KOMISIJAS ATBILDES

Projekta atbalsta saņēmējs organizē projekta vadības sanāksmes vienu reizi mēnesī vai divos mēnešos, kurās piedalās arī *CFCU*, EK delegācija un līgumslēdzējs. *EUSG* pārstāvji līdz šim šajās sanāksmēs nav piedalījušies. Pēc jaunā tiesību akta par *EUSG* pieņemšanas, atsevišķas uzraudzības struktūrvienības izveides un nepieciešamo darbinieku pieņemšanas *EUSG* plāno apmeklēt atsevišķas projektu vadības sanāksmes, kuras ir īpaši būtiskas nozarēm/programmām 2010. gadā.

Regulāri tiek sagatavoti *JMC* un *SMSC* sanāksmju protokoli. Atsevišķu *TPA* projektu vadības sanāksmju protokoli regulāri netika sagatavoti. Saistībā ar *IPA* ir nodrošināti rakstiski ieraksti par šādām sanāksmēm.

56.

Komisija piekrīt, ka *TPA* projektu atbalsta saņēmēji iesniedza dažādas kvalitātes uzraudzības ziņojumus. Riski saistībā ar atsevišķu uzraudzības ziņojumu nepilnībām tika novērsti, īstenojot EK delegācijas veikto uzraudzību, iesniedzot līgumslēdzēju progresu ziņojumus un ar starpposma novērtējuma ziņojumiem nodrošinot ārējo perspektīvu.

Tas, ka reizi sešos mēnešos iesniegtajos uzraudzības ziņojumos ne vienmēr tika atklātas nepilnības un kavējumi, nenozīmē, ka tie netika identificēti un novērsti.

Pēc revīzijas veikšanas Komisija piekrita kopā ar *DIS* iestādēm pārskatīt saņēmēju uzraudzības ziņojumu formātu un iesniegšanas biežumu un ziņojumu kvalitātes kontroles procedūras, lai novērstu konstatētās nepilnības.

57.

Tika izveidota sistēma, lai nodrošinātu regulāru projektu īstenošanas uzraudzību un atskaites punktu sasniegšanu. Tā paredzēja reizi sešos mēnešos sagatavot ziņojumus, ko *EUSG* iesniedza visi projektu atbalsta saņēmēji, gatavojoties Nozaru uzraudzības apakškomitejas (*SMSC*) sanāksmēm. Šie ziņojumi ne vienmēr tika iesniegti, kā paredzēts.

Pēc revīzijas veikšanas Komisija vienotās par vairākiem pasākumiem uzraudzības sistēmas stiprināšanai. Cita starpā tie ir divu pašreizējo uzraudzības ziņojumu apvienošana vienā ziņojumā, kas reizi ceturksnī jāiesniedz *EUSG* un *CFCU*, un šo ziņojumu kvalitātes pārbaudes uzlabošana, piesaistot jaunizveidoto *EUSG* uzraudzības struktūrvienību. *EUSG* pirmo reizi šo jauno sistēmu izmantoja Nozaru uzraudzības apakškomitejas sanāksmēs 2009. gada otrajā pusē.

Turklāt *JMC* 2009. gada janvāra sanāksmē vienotās par to, ka tiks ieviesta uz rezultātiem vērsta uzraudzības sistēma (*ROM*), kura, paredzams, no 2010. gada nodrošinās projektu īstenošanas papildu ārējo perspektīvu. *ROM* ziņojumi tiks sagatavoti ātrāk un biežāk nekā iepriekšējie starpposma novērtējuma ziņojumi.

Papildus *DIS* nodrošinātajai uzraudzībai, apvienotās uzraudzības struktūrvienībām (*JMC* un *SMSC*) un ārējai *ROM* sistēmai EK delegācija turpina īstenot savu projektu īstenošanas uzraudzību, regulāri veicot projektu pārbaudes vizītes, ziņojumu analīzi un sagatavojot iekšējos uzraudzības ziņojumus (tā sauktās "uzraudzības kartes").

KOMISIJAS ATBILDES

59.

Skatīt atbildi uz 57. punktu.

60.

Pēc revīzijas veikšanas 2009. gada vasarā noteiktais uzraudzības ziņojuma formāts ietver rādītājus (pašreizējais projekta statuss, salīdzinot ar projekta rezultātu rādītājiem), galvenās darbības pārskata perioda laikā, pašreizējās problēmas un riskus, sagaidāmās problēmas un riskus un plānotās darbības. Šī informācija/dati tiek sniegti par katru projekta komponenti.

61.

Saskaņā ar *TPA* visos projektu galīgajos ziņojumos, ko sagatavo līgumslēdzēji, pēdējos saņēmēju uzraudzības ziņojumos un starpposma novērtējuma ziņojumos tiek sniegta noteikta informācija par projektu rezultātiem un iespējamo ietekmi.

Pēc revīzijas veikšanas attiecībā uz *IPA* projektu īstenošanu Komisija savā nobeiguma pārskatā par projektu īstenošanu (uzraudzības karte) sistemātiski novērtē sasniegtos mērķus un projektu ilgtspējību. Kopš 2009. gada projektu atbalsta saņēmējiem ir jāiesniedz ceturkšņa uzraudzības ziņojumi. Turklāt biežāku ārējo ziņojumu sagatavošanu nodrošinās uz rezultātiem vērsta uzraudzības sistēma, kas būs ieviesta 2010. gadā. Šie papildu ziņojumi nodrošinās labāku pamatu sasniegto rezultātu un projektu ietekmes izvērtēšanai projekta beigās.

(Skatīt atbildi uz 57. punktu.)

62.

Kopš 2003. gada Komisija izmanto Starpposma novērtējuma sistēmu, kas nodrošina regulāru Turcijai sniegtās palīdzības novērtēšanu pa nozarēm un tematiskajām jomām. Tā kā šis pasākums tiek veikts projekta īstenošanas laikā, nevis pēc tā pabeigšanas, to nevar uzskatīt par *ex-post* novērtējumu. Taču būtiskākie sistēmas mērķi bija novērtēt pirmspievienšanās palīdzības ietekmi uz vispārējo pievienošanās procesu un ņemt vērā gūto pieredzi un ieteikumus, lai uzlabotu sniegtās palīdzības nozīmi, efektivitāti, lietderību, ietekmi un ilgtspējību.

Pēc revīzijas veikšanas Komisija aizstāja šo pasākumu ar jaunu starpposma novērtējuma instrumentu, kura mērķis ir novērtēt Turcijai sniegtās pirmspievienšanās palīdzības ietekmi uz vispārējo pievienošanās procesu un konkrētāk — uz *MIPD* stratēģiskajiem mērķiem, kā arī sniegt ieteikumus un ņemt vērā gūto pieredzi.

Pēc visu projektu pabeigšanas Komisija veiks *TPA* (2002.–2006. gads) *ex-post* novērtējumu.

Sistemātisks *ex-post* novērtējums projektu līmenī ir izmaksu ziņā neefektīvs (pārāk dārgs) un nelietderīgs, it sevišķi attiecībā uz ietekmi un ilgtspējību, ko bieži vien nevar noteikt katram projektam atsevišķi un kas ir jāvērtē plašākā kontekstā, ņemot vērā visu saistīto palīdzību, kā arī politikas pasākumus un reformas. Tāpēc sistemātisks *ex-post* novērtējums tiek veikts nevis projektu, bet augstākā līmenī, piemēram, nozaru, tematisko jomu, finanšu instrumentu, programmu līmenī un citos līmeņos.

KOMISIJAS ATBILDES

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

64.

Komisija ir veikusi vai veic pasākumus, lai uzlabotu projektu/uzraudzības datus, izveidotu stingrāku stratēģisko pamatsistēmu un uzlabotu prioritāšu noteikšanas/projektu atlases procesu.

65.

Pirmspievienošanās palīdzība Turcijai kopš 2003. gada tiek īstenota, pamatojoties uz pievienošanās partnerību.

Ieviešot *IPA*, ir uzlabota kontrole attiecībā uz atbilstību pievienošanās partnerības prioritātēm. Sākot no projekta idejas posma, tiek sistemātiski pārbaudīta atbilstība pievienošanās partnerībai (un *MIPD*).

Kopš 2009. gada jūlija nozaru darba grupas veic sistemātisku nozaru vajadzību un prioritāro projektu ideju noteikšanu divu gadu posmam.

Tādējādi tiks nodrošināta pilnīga atbilstība pievienošanās partnerības prioritātēm un *MIPD* stratēģiskajiem mērķiem.

66.

Komisija ir izstrādājusi intervences loģiku attiecībā uz *IPA* finansiālo palīdzību Turcijai, tostarp, virzienā no augšas uz leju, asociācijas nolīgumu, muitas savienības nolīgumu, sarunu pilnvaras, gada progresa ziņojumu un paplašināšanās stratēģiju, pievienošanās partnerību, *MIPD*, gada programmas.

Pievienošanās partnerība nenosaka pievienošanās prioritāšu hierarhiju. Tikai *MIPD* ir noteiktas prioritātes *IPA* finansējumam, pamatojoties uz pievienošanās partnerību.

Lai gan intervences loģika tiek uzskatīta par efektīvu sistēmu, ir noteiktas nepilnības stratēģisko mērķu noteikšanas procesā, kuras pašlaik tiek novērstas. Stratēģiskie mērķi finansiālās palīdzības sniegšanai Turcijai tiek noteikti, pastāvot nenoteiktībai attiecībā uz politisko reformu īstenošanas gaitu un pievienošanās sarunām.

67.

Komisija ir veikusi vai veic pasākumus, lai vēl vairāk uzlabotu projektu/uzraudzības datus, kā arī uzlabotu stratēģisko mērķu izmērāmību.

Kopš 2003. gada veiksmīgi tiek īstenoti starpposma novērtējumi, pamatojoties uz esošajiem projektu un uzraudzības datiem.

KOMISIJAS ATBILDES

68.

Pēc revīzijas veikšanas 2009. gada vasarā sākās darbs, lai uzlabotu stratēģisko mērķu izmērāmību un uzlabotu rezultātu rādītājus.

Ieteikums par stratēģiskajiem mērķiem

Komisija ir izstrādājusi finansiālās palīdzības intervences loģiku, pamatojoties uz pievienošanās partnerību un *MIPD*, ko tā uzskata par atbilstīgu pamatsistēmu. Komisija atzīst, ka vēl ir iespējams uzlabot stratēģiskos mērķus un rādītājus; pašlaik notiek darbs saistībā ar šo jautājumu.

Komisija ir apņēmusies turpināt uzlabot intervences loģiku un stratēģisko pamatsistēmu iestāžu veidošanas pirmspievienošanās palīdzības sniegšanai Turcijai. Ir ieplānota Turcijas pirmspievienošanās palīdzības finansējuma intervences loģikas izvērtēšanas turpmāka pārraudzība.

Nozaru darba grupas, mācības potenciālajiem projektu atbalsta saņēmējiem un stingra Turcijas un Komisijas kopīgi īstenota projektu novērtēšanas un atlases procedūra nodrošina *IPA* palīdzības instrumenta Turcijas I komponentes efektivitāti.

Ieteikums par darbību pārskatiem

Komisija meklē risinājumus, lai uzlabotu darbību pārskatos sniegtās informācijas kvalitāti. Komisija ir izveidojusi darba grupu, lai meklētu risinājumus visu darbību pārskatu, tostarp ar paplašināšanās politiku saistīto darbību pārskatu, uzlabošanai.

Ieteikums par projektu pieteikumiem

ES finansējuma piešķiršanas stratēģiskie mērķi ir saistīti ar Turcijas politisko pievienošanos ES. Komisija mudina un arī turpmāk neatlaidīgi mudinās Turciju panākt gan politisku, gan arī tehnisku progresu, lai tā sasniegtu pirmspievienošanās mērķus un pievienošanās partnerības prioritātes. Cita starpā tas ietver tādu projektu izstrādi, kas var palīdzēt sasniegt šos mērķus un prioritātes.

Izstrādājot *IPA* programmas iestāžu veidošanai, Komisijas dienesti ir noteikuši procedūras, lai veicinātu un atbalstītu tādu projektu pieteikumu izstrādi, kas vislabāk atbilst stratēģiskajiem pirmspievienošanās mērķiem reāli izpildāmā termiņā. Tas ietver stratēģisko pamatsistēmu (pievienošanās partnerība, *MIPD*, nozaru darba grupas un/vai stratēģijas), projektu identifikāciju (*IPA* plānošanas procesa dokuments, nozaru darba grupas, prasība attiecībā uz vajadzību novērtējumu/tehniski ekonomisko pamatojumu) un projektu atlasī (atbilstības stratēģiskajai pamatsistēmai novērtējums, "projekta brieduma", kvalitātes un ilgtspējības novērtējums).

KOMISIJAS ATBILDES

69.

Tika novērtēts, ka *DIS* iestādēm akreditācijas posmā ir pietiekami resursi. Taču instrumenta īstenošanas pirmajos gados darbinieku skaita pieaugums neatbilda finansējuma pieaugumam. Komisija reaģēja, nosakot izmērāmus mērķus atbilstīga darbinieku skaita nodrošināšanai kā priekšnoteikumu turpmākai finansējuma piešķiršanai Turcijai. Ņemot vērā nesepņemto *EUSG* tiesību aktu, kopējais darbinieku skaits pieaugs no 80 līdz 300 darbiniekiem.

Ieteikums par projektu struktūru

Komisija uzskata, ka stingru noteikumu pieņemšana attiecībā uz Turcijas īstenošanas sistēmas akreditāciju un šo noteikumu stingra uzraudzība (draudot ar sankcijām) nodrošinās efektīvu pirmspievienošanās palīdzības īstenošanu.

Joprojām tiek izvirzīta prasība attiecībā uz vajadzību novērtējumiem, tehniski ekonomiskajiem pamatojumiem un citiem sagatavošanās posma pētījumiem. Potenciālajiem projektu atbalsta saņēmējiem arī turpmāk tiks nodrošinātas mācības par projektu izstrādi un īstenošanu.

Labāku līgumu slēgšanas plānošanu nodrošina ne tikai projektu sagatavošanas prasības un mācības, bet arī stingrāka *CFCU* veiktā kontrole šai ziņā un Komisijas veiktās pārbaudes.

71.

Komisija piekrīt, ka ir iespējams uzlabot iepriekš īstenoto projektu rādītājus un pamatprasības.

Tagad ir noteikta prasība nodrošināt *SMART* projektu mērķus un sagaidāmos rezultātus un *RACER* rādītājus projektu izpildes uzraudzībai. Atbilstību šai prasībai stingri pārbauda Komisija un *EUSG*.

Ieteikumi par projektu izpildi

Saskaņā ar *IPA* ir izvirzīta prasība projektiem noteikt *SMART* mērķus un *RACER* rādītājus, un šīs prasības izpildi sistemātiski pārbauda Komisija un *EUSG*.

2008.–2009. gadā ir veikti konkrēti pasākumi, lai uzlabotu uzraudzības sistēmu, tostarp ieviests jauns/uzlabots uzraudzības ziņojumu formāts, uzlabotas *EUSG* uzraudzības struktūrvienības veiktās šo ziņojumu kvalitātes pārbaudes, izstrādāts jauns *SMSC* sanāksmju grafiks un ieviesta uz rezultātiem vērsta uzraudzības sistēma. Turklāt EK delegācija turpina veikt savu projektu īstenošanas uzraudzību.

Projektu ziņojumus, tostarp galīgo ziņojumu līguma darbības beigās, sagatavo līgumslēdzēji par to projekta daļu, kas attiecas uz viņiem. Uzraudzības ziņojumus, tostarp galīgos uzraudzības ziņojumus pēc projekta pabeigšanas, sagatavos projekta atbalsta saņēmēji, ņemot vērā jauno uzraudzības ziņojuma formātu. Arī EK delegācija dažādos termiņos veic projektu uzraudzību.

Komisijas mērķis nav sistemātiski veikt *ex-post* novērtējumu projektu līmenī, jo šāds pasākums ir izmaksu ziņā neefektīvs.

KOMISIJAS ATBILDES

Ieteikums par programmas novērtējumu

Komisija 2009. gada augustā noslēdza līgumu par novērtējuma veikšanu, un, pamatojoties uz to, tiks novērtēta Turcijai sniegtās pirmspievienšanās palīdzības ietekme uz kopējo pievienošanās procesu un jo īpaši uz *MIPD* stratēģiskajiem mērķiem. Šis līgums attieksies uz palīdzību, kas Turcijai sniegta no 2005. līdz 2008. gadam.

Attiecībā uz iepriekšējiem finanšu instrumentiem citās valstīs Komisija veiks *TPA* (2002.–2006. gads) *ex-post* novērtējumu pēc tam, kad projekti būs pabeigti.

Eiropas Revīzijas palāta

Īpašais ziņojums Nr. 16/2009
Eiropas Komisijas pārvaldītā pirmspievienšanās palīdzība Turcijai

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs

2009 — 47 lpp. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9207-573-6

doi:10.2865/65529

Kā saņemt ES izdevumus

Maksas izdevumi:

- iepērkoties *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- grāmatnīcās, norādot nosaukumu, izdevēju un/vai ISBN numuru;
- tieši sazinoties ar vienu no mūsu pārdošanas punktiem. Informāciju saziņai varat iegūt šādā interneta adresē: <http://bookshop.europa.eu> vai sūtot faksu uz +352 2929-42758.

Bezmaksas izdevumi:

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- Eiropas Komisijas pārstāvniecībās un delegācijās. Informāciju saziņai varat iegūt šādā interneta adresē: <http://ec.europa.eu> vai sūtot faksu uz +352 2929-42758.

ŠAJĀ ZIŅOJUMĀ PALĀTA ANALIZĒ KOMISIJAS PĀRVALDĪTO PIRMSPIEVIEŅOŠANĀS FINANSIĀLO PALĪDZĪBU TURCIJAI. JO ĪPAŠI PIRMAJĀ PIRMSPIEVIEŅOŠANĀS PALĪDZĪBAS POSMĀ (2002–2006) BIJA DAUDZAS NEPILNĪBAS, KAS RAKSTURĪGAS PIRMSPIEVIEŅOŠANĀS PROGRAMMĀM. KOMISIJA NEBIJA IZVIRZĪJUSI PIETIEKAMI KONKRĒTUS FINANSĒJUMA MĒRĶUS, LAI TĀDĒJĀDI VARĒTU NOVĒRTĒT PROJEKTU IZNĀKUMU, UN TAI NEBIJA PIETIEKAMAS INFORMĀCIJAS, LAI NODEMONSTRĒTU PIRMSPIEVIEŅOŠANĀS PALĪDZĪBAS EFEKTIVITĀTI. TOMĒR REVIDĒTO PROJEKTU PAREDZĒTIE TIEŠIE REZULTĀTI TIKA SASNIEGTI, UN REZULTĀTI, VISTICAMĀK, BŪS NOTURĪGI.

KAUT ARĪ KOMISIJA JAU IR VEIKUSI DAŽUS NOZĪMĪGUS UZLABOJUMUS, PALĀTA SNIEDZ VAIRĀKUS IETEIKUMUS PAR TURPMĀKIEM KORIGĒJOŠIEM PASĀKUMIEM. VISSVARĪGĀKĀS UZLABOJUMU JOMAS IR FINANSIĀLĀS PALĪDZĪBAS STRATĒĢISKO MĒRĶU NOTEIKŠANA, REĀLĀKU TERMIŅU NOTEIKŠANA MERĶU SASNIEGŠANAI UN PROJEKTU FAKTISKĀS IZPILDES UN REZULTĀTU UZRAUDZĪBA, KURAS PAMATĀ IR SKAIDRI MĒRĶI UN PIEMĒROTI RĀDĪTĀJI.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

Publikāciju birojs

ISBN 978-92-9207-573-6

9 789292 075736